

МОНГОЛБАНКНЫ ЕРӨНХИЙЛӨГЧ, САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ
ХОРООНЫ ДАРГА, САНГИЙН САЙД, ХАДГАЛАМЖИЙН ДААТГАЛЫН
КОРПОРАЦИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН ХАМТАРСАН ТУШААЛ

2023 оны 6 дугаар
сарын 11-ны өдөр

Дугаар 4-155, 322, 197, 9-49

Улаанбаатар
хот

“Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын санхүүжилтийн
таксономи”-ийг батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 27² зүйлийн 5 дахь хэсгийн 5 дахь заалт, 28 дугаар зүйлийн 1 дэх хасгийн 2 дахь заалт, Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.5 дахь заалт, Монгол Улсын Их Хурлын 2022 оны “Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 2023 онд баримтлах үндсэн чиглэл батлах тухай” 65 дугаар тогтооолын 2.6 дахь хасэг, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дүрмийн 3.2 дахь заалт, Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн ажиллах дүрмийн 4.10 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын санхүүжилтийн таксономи”-ийг хавсралт ёсөөр баталсугай.

2. Үг таксономийг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд туршилтын журмаар нэвтрүүлж, энэ хугацаанд холбогдох байгууллагуудтай хамтран таксономийн баримт бичигт шаардлагатай засвар, сайжруулалтыг тухай бүр тусгаж ажиллахыг Монголбанкны Дэд Ерөнхийлөгч (Г.Энхтайван), Санхүүгийн зохицуулах хорооны Ажлын албаны дарга (Т.Жамбаажамц), Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга (Ж.Ганбат), Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн Захиргаа, удирдлагын газрын зэхирал (Х.Гэрэлт-Од) нарт тус тус даалгасугай.

3. Энэхүү тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монголбанкны Дотоод аудитын газар (А.Шижирмаа), Санхүүгийн зохицуулах хорооны Дотоод аудитын хэлтэс (Н.Соёлмаа), Сангийн яамны Санхүүгийн хяналт, эрсдэлийн удирдлагын газар (Б.Доржсэмбэд), Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн Дотоод аудитын алба (У.Тамир)-нд тус тус үүрэг болгосугай.

МОНГОЛБАНКНЫ
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Б.ЛХАГВАСУРЭН

САНХҮҮГИЙН
ЗОХИЦУУЛАХ
ХОРООНЫ
ДАРГА

Д.БАЯРСАЙХАН

САНГИЙН САЙД

Б.ЖАВХЛАН

ХАДГАЛАМЖИЙН
ДААТГАЛЫН
КОРПОРАЦИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРЛЫН ҮҮРЭГ
ГҮЙЦЭТГЭГЧ

С.БААТАРСҮРЭН

“ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГУУДЫН САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАКСОНОМИ”

Үзл асууллагра	Жагса	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нээгээ хэмжээх үндсэн шалтуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Измэлтээр ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Бэсэг шалтуур (Индика торын)	Багалгаажуулалт	Хөлбөгдөх унисний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөк олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
----------------	-------	----------------------	---	--	------------------------------	-----------------	--	---

1. ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХАНГАМЖ, ДЭД БҮТЭЦ

1.1 САЛХИ

1.1.1 Эрчим хүчиний стандарт	Хуурай төвийн салхины цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэх байгууламж, тархнал салжин цахилгааны станци, салжин насос, салжин түрбин барнах, ашиглах	7.1, 7.2 13.1 8.2.1	1. Жидл бууруулсан хүлээндэхийн хийн ялгарлын хэмжээ (ISO2e) 2. Соргээгдэх эрчим хүчиний сууралгадсан явдлын хүчин чадал (MWh) 3. Жилийн үйлдвэрлэгдсэн СЭХ (кВт/шаг) 4. Жилийн индүстриалын эрчимийн хүчин хамаарал бол (кВт/шаг) 5. Шинээр бий болигч болтны шигийн хамгийн гароот ногогийн шоклын байрын тоо, хувьсээр ангилсан (хүн)	1. СЭХ ашиглах боломжтой болж иймээдээн хүмүүсийн тоо, боломжтой бол худсээр ангилсан тоон мэдээлэл (хүн) 2. СЭХ-нд холбогдсок ийл өрх байгуулалтын эрчимийн хүчин формилегжсан-өөс үүдснэгээ өдийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 3. СЭХ-нд холбогдсон айл өрх байгуулагчийн эрзуул МЭНЭЗЭС үүдээжэй өдийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 4. Дотоодын худалдан авалт (төгрөг)	Багхүй	Төслийн/ санхүүжлийн өмнө: Техник, эдийн засгийн үндэслэл болон хүзээгдэж буй хүйцээжийн хийн ялгаралт/Эрчим хүчиний хэрэгжээг бууруулж боломжийн судамгаа/Эрчим хүчиний үүднэ/үүлигээ Төслийн/ санхүүжлийн зарах: Бодит хүлээндэхийн кий/Эрчим хүчиний хөргөжээг буурижтыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үүлэлгээ Үнэлгээний стандарт: ISO 14067 чвчч Хүлээндэхийн хийн проприети Бүтээгдхүүний амьдаралын мөчилгийн стандартад нийцсэн бүтээгдхүүний нуурстаргачийн ул мөр (PCF) үүлэлээ зөвлө хүльээний хийн	Үндсний тодорхойлсон хувь нэмэр Альянс хараад 3050 Үндэсний логоон хөгжлийн бодлого Эрчим хүчиний талзар төрөөс барихтлах бодлого Монгол Улсын Эрчим хүчиний тухай хууль Монгол Улсын сэргээгдэх эрчим хүчиний тухай хууль (FiT) MNS эрчим хүчиний стандарт	IEC 61400 ISO/TC 180: ISO 16079 ISO/TC 301: Эрчим хүчиний зохицуулалт мен эрчим хүчиний стандарт
---------------------------------	--	---------------------------	--	---	--------	---	---	--

Үйл ажилдагав	Жинээр	ТХЭ-үүд үзүүлэлтүүд	Үр наалеог хэмжих үндээн шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Инзайтээр ашиглах боломжтой шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босто/ шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдөх үзэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсын зөвхөөрөгжсөн стандарт
1.1.2 Бага оврын салжин цахилгаан үүсгүүр	Жижигт булагчийн эрчим хүчээр хангах зорилгоор жижигт оврын зөвхөн салжин гэр систем, мийн сүлжээ болон бусад төрлийн бие даасан системийг барист, ажиллуулах					Зийндрэлтийн мөчлөгнүүдийн үзүүлэлт		IEC 61400-2 (жижигт салжини туруннд зорилж)

1.2 НАР

1.2.1 Нарны фотоШАЧИЛГААН СТАНЦИ, шуглуулагч цахилгаан станци	Нарны төвлөрсөн болох тархнал Нарны эрчим хүчиний байгууламжууд, тэр дундаа төвлөрсөн нарны цахилгаан станци (CSP), нарны фотоволтайк эрчим хүч (PV), тархсан нарны РУ станшиг барьж байгуулах, ажиллуулах. Нарны дундажи эрчим хүчиний ашиглах, үйлдвэрлэх байгууламж түүний автор нарном ус халвах болон нарны	7.1, 7.2 13.1 8.2.1	1. Жилд буурууласан хүчинийн хийн ялагдлын төмөр (tCO ₂ e) 2. Сэргээдэх эрчим хүчиний сууринлагдсан итгэл хүчин чадал (МВт) 3. Жилд үйлдвэрлэгдсэн СЭХ (кВт/цаг) 4. Жилд шийгүүдээн эрчим хүч, хамаарх бол (кВт/цаг) 5. Шинжүүр бий болжсон бүтэн шагийн, хагас шагийн, гэрээж ижссэн ажлын байрны тоо, хүйсээр антиссан (хүн)	1. СЭХ ашигтай боломжтой болж ишмэргжсэн хүчинийн тоо, боломжтой бий хүйсээр антиссан тохиц нийтэлэл (түү) 2. СЭХ-ид, хөлбөгдсөн алт ерх, байгуулалтын эрчим хүч, сөрчилгэсэн-еес үзүүлэлтийн эдийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 3. СЭХ-ид, хөлбөгдсөн алт ерх, байгуулалтын эрүүл мэндээс үзүүлэлтийн эдийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 4. Дотоодын	Байдлыг Төслийн/ санхүүжилтийн өмнө: Техник, эдийн засгийн үзүүлэлтэй болон хүзүүтэйж буй түүлэнхийн хийн ялагдлыг /эрчим хүчиний хэрэгзээг бууруулах боломжийн судалгаа/эрчим хүчиний аудит/үзүүлэлт Төслийн/ санхүүжилтийн дарва. Бодижүйлийн хий/эрчим хүчиний хэрэгзээг буураалтийг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үзүүлэлт Үйлгээний стандарт: ISO 14067 эсвэл Худалжийн хийн протоколын бүтээгдхүүний	Үндэсний төвлөрлийн хувь нэмэр Альянс ларва 2050 Үндэсний хотоо он хөгжлийн бодлога Эрчим хүчиний тээвэр төрөөс баривталж бодлога Монгол Улсын Эрчим хүчиний тухай хууль Монгол Улсын сэргээдэх эрчим хүчиний тухай хууль (ЕТТ) MNS эрчим хүчиний стандарт	ISO/TC 180 ISO/TC 301: Эрчим хүчиний эзлийнзүйн чөнөөрчим хүчиний хэмжэг
---	--	---------------------------	---	--	---	--	--

Үйл ажиллагаас	Жаралт	ТХЭ-үүд, тэргүүлэлтүүд	Үр нэдеог хөмжийн чадсаа шийгүүр, хэмжих тэргүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглаж боломжтой шалгуур, хэмжигч үзүүлэлтүүд	Босго/шалгуур (Индикаторын)	Беталгаажуулалт	Холбогдох улсын/боловн салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
	Зрчны хүчиний бусад дулаан шүсгүүрүүдийг бүх салбарт элигзлах			Худалдан авалт (тэргэг)				
1.2.2 Тархнал бага сарын нарын шахилгаан үүсгүүр	Жижиг бүлгүүднийг эрчим хүчээр хөнгөх зорилгоор жижиг сарын зөвөрний нарын гэр системэ, минин сүлжээ болон бусад төрийн бие давсан системийг барих, ажилшуулах	7.1, 7.2 13.1 8.2.1			Байхгүй	Амьдралын мечлэгийн стандарташ ИИАСЭН бүтээгдэхүүний илүүрстөрөгчийн ул мэр (PCF) үзэлгээ освояи хүлемжийн хийн амьдралын мечлэгийн үзэлгээ		
1.2.3 Нарын шахилгаан үүсгүүрээр ажиллах электромеханическийн хэрэгсэл, зөвөрний нарын хувьтам	Нарын эрчим хүчээр ажилладаг хорлогч, зурагт зэрэг нарын эрчим хүчиний жижиг сарын шахилгаан хэрэгсэл, томог тохирмыг үйлдвэрлэх, экижиглэх худалдаанах, худалдан авах	7.1, 7.2 13.1 8.2.1		1. СЭХ ашигдах боломжтой болж нэмэгдсэн хүмүүсийн тоо, боломжтой бол хүйсээр ангилсан тохи мэдээлэл (хүн) 2. СЭХ-ийн холбогдсон айл орх, байгууллагыг эрчим хүч зөрчилдсөнөөс үүзэлтэй эзлэх засагт үзүүлэх чр ашиг (тэргэг)	Байхгүй		MNS IEC 62548, MNS IEC 600034-30-1:2019	ISO/IEC 180 IEC 62548 IEC 61730

1.3 ГАЗРЫН ГУНИЙ ДУЛААН

Үйл ажиллагаад	Жинээ	ТХЗ-ууд, үзүүлэлтүүд	Үр мөнөг хэмжийн үндээн шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Нэвтрэх шинэлах боломжтой шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Босго/шалтуур (Индикасторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний боловсрулын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
1.3.1 Дулаан болон цахилгаан эрчим хүч үүсгэх төхөөрөмж -үүд	Газрын гүний дулааны хүчийг ашиглан халаах, хөргөх дулааны хэрэглээ, төвлөрсөн дулаан хангасанын газрын гүний дулааны насос барих, ашиглах		1. Жилд бууруулсан хүчинийн хийн алгарын хэмжээ (tCO ₂ e) 2. Сэргээгдэх эрчим хүчиний сууринлагдсан нийт хүчин чадаа (МВт) 3. Жилд үйлдвэрлэгдсэн СЭХ (кВт/цаг) 4. Жилаа ийнхүүлжсон эрчим хүч, хамаарах бол (кВт/цаг) 5. Шинээр бий болгосон бүтэн цагийн, хагас цагийн, гарээгээ тогтоон ажлын байрны тоо, хүйсээр ангилсан (хүн)	1. СЭХ ашиглах боломжтой болиж ижмээржсэн хүмүүсийн тоо, боломжтой бол хүйсээр ангилсан тоон мэдэлэл (хүн) 2. СЭХ-нд холбогдох айл өрх, байгууллагын эрчим хүчинийн төгрөгдсөн-өөс үүдэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үрэшинг (төгрөг) 3. СЭХ-нд холбогдох айл өрх, байгууллагын эрчим хүчинийн төгрөгдсөн-өөс үүдэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үрэшинг (төгрөг) 4. Дотоодын хувьдан авалт (төгрөг)	Байхгүй	Теслийн/санхүүжилтийн өмнөө; Техник, эзний засгийн үндэслэл болон хүтээгдэж буй хүлемжийн хийн алгаралт /эрчим хүчиний хэрэглээг бууруулах боломжийн судалгаа/эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Теслийн/санхүүжилтийн зарзаа; Бодит хүлемжийн хийн/эрчим хүчиний хэрэгжээг буураалтыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Унрагзэний стандарт; ISO 14067 эсвэл Хүлемжийн хийн протокольын бүтээгдэхүүний очиждэхүүний стандартын нийисэн бүтээгдэхүүний цүүрөтөрөгчийн ул мөр (PCF) үзэлжилжийн хийн амьдралын мөчлөгийн үзүүлээ	MNS 5085:2001	ISO 13256-1

14 УСАН ЦАХИЛГААН СТАНЦ

1.4.1 Бага, дунд, чадлын цахилгаан үүсгүүрүүд	Хураагуурт холбогдох болон холбогдоогүй бөсөнгөдүсэн цахилгаан станц, голцирол, түрлэгийн усан	7.1, 7.2 13.1 8.2.1	1. Жилд бууруулсан хүчинийн хийн алгарын хэмжээ (tCO ₂ e) 2. Сэргээгдэх эрчим хүчиний сууринлагдсан нийт хүчин чадаа (МВт) 3. Жилд үйлдвэрлэгдсэн	1. СЭХ ашиглах боломжтой болиж ижмээржсэн хүмүүсийн тоо, боломжтой бол хүйсээр ангилсан тоон мэдэлэл (хүн)	Байхгүй	Теслийн/санхүүжилтийн өмнөө; Техник, эзний засгийн үндэслэл болон хүтээгдэж буй хүлемжийн хийн алгаралт /эрчим хүчиний	Холбогдох стандарт дээр дурдагдсан	Холбогдох стандарт дээр дурдагдсан
---	--	---------------------------	--	--	---------	--	------------------------------------	------------------------------------

Үзүүлэгчийн нийтийн хаалгын төхөөрөмж	Жинтэй хувь	ТХЗ-үүд, үзүүлэгчийн төхөөрөмж	Үр нийтэг хэмжих үзүүлэгчийн шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Нийтийн эшнэгийн боловсруулж шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индика- торын)	Баталгаажуулжт ийн төхөөрөмж	Холбогдох үндэсний бодлын салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зеэшнэөрөгжсэн стандарт
Шинээр бий болгосон бүтэн цагийн, хагас цагийн, гэрээт ногогон акитын байрны тоо, хүйсээр ангилан (хүн)	СЭХ (кВт/цаг) 4. Жилээнийн зарчмын хүч, хамаарах бол (кВт/цаг) 5. Шинээр бий болгосон бүтэн цагийн, хагас цагийн, гэрээт ногогон акитын байрны тоо, хүйсээр ангилан (хүн)	2. СЭХ-ийн холбогдсон айл өрх, байгууллагын зарчмын хүч өөрчлөгдсөн-өөс үзүүлэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үр ашаг (төгрөг) 3. СЭХ-ийн холбогдсон айл өрх, байгууллагын зоруул мэдээлэс үзүүлэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 4. Дотоодын хувалдан авалт (төгрөг)		Хэрэглээг бууруулах боловсруулж судалгаа/зарчмын хүчиний аудит/үзүүлээ Төслийн/ санхүүжлийн дараа: Бодит хүлэмжийн хийн/зарчмын хүчиний хэрэглээг бууруултыг баталгаажуулсан зарчмын хүчиний аудит/үзүүлээ Үзүүлээний стандарт: ISO 14067 эсвэл Хүлэмжийн хийн протоколын бүтээгдэхүүний очижаралын мечлэгийн стандартад нийтсэн бүтээгдэхүүний ицүүрстөрөгчийн үл мэр (PCF) үзүүлээ эсвэл хүзүүнжийн хийн очижаралын мечлэгийн үзүүлээ				

1.5 УСТЕРЕГЧ

1.5.1 Ногоон устерегчийн (устерегчн ийн тусл амжнаак үйлдвэрээл , шууд лэргээз) үйлдвэрээл , хадгалалт	Ногоон устерегчийг үйлдвэрлэх, хадгалж, дараа нь устерегч эсвэл бусад энергийн вектор хэлбэрээр тээвэрлэх байгууламж-ийг барих/худалдан авах, жилийнуулах. Шуу и ялгаруулалт-гүй тээвэрлэхэд	7.1, 7.2(3.1)	1. Жилд бууруулсан хүзүүнжийн хийн ялгаралын хэмжээ (tCO ₂ e) 2. Сэргээгээх зарчмын хүчиний сууринагдсан тийт кучин чадал (МВт) 3. Жилд үйлдвэрлэгдсэн СЭХ (кВт/цаг) 4. Жилд нийтлүүлээн зарчмын хүч, хамаарах бол (кВт/цаг) 5. Шинээр бий болгосон бүтэн цагийн, хагас цагийн, гэрээт ногогон	1. СЭХ ашиглаж боловсруулж болж ишигээдэн хүчийн тоо, боловсруулж бол хүйсээр ангилан тохион мэдээлэл (хүн) 2. СЭХ-ийн холбогдсон айл өрх, байгууллагын зарчмын хүч өөрчлөгдсөн-өөс үзүүлэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үр	Устерегчийн и үйлдвэрээгийн ийн шууд CO ₂ ялгаруулалт: 5.8 tCO ₂ e/t Ангилал дахь зарчмын хүчиний бөгөөдийн ялгаралт/зарчмын хүчиний хэрэглээг бууруулах боловсруулж судалгаа/зарчмын хүчиний аудит/үзүүлээ Төслийн/ санхүүжлийн дараа: Бодит хүлэмжийн	MNS 6661 . 2017	Балыкт
--	---	------------------	--	---	---	-----------------	--------

Үйл зөвлөлийн нийтийн жүйэ	Жийгээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийтийн хэмжих үндсэн шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Босго/ шингуур (Индикаторын)	Баталгаажуулж ийнхүү жилдээ	Холбогдох үндсний болон салбарын дүром журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөсийн стандарт
ШААРДЛАГАВТАЙ ДЭД БУТШИНГ БОНШОЗАБЭЛ, УСТАРОГЧНЫН ТУЛШ ЦАНЭСЛЭК СТАНЦ) ТЭЗЕРНИЙ ХЭСГӨТ АШИГЛЯХ БОЛОМЖТОЙ	Ажлын байрны тоо, хүйсээр ангилсан (хүн)		Ашиг (төгрөг) 3. СЭХ-ийн холбогдсон алт ярх, байгууллагын зруул мэандээс үүдэлтэй зийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 4. Дотодын худалдан авалт (төгрөг)	Ан аргаар гаргажсан усторч чиний цахилсанын хөргөлээ 58 МВт/т Усторгчийн и хувьд бууруу турийн бага байна.	Хий/эрчим хүчиний хэрэглээг бууралтыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үзэлгээ Үзүүлэлтийн стандарт: ISO 14067 эсвэл Хүлемжийн хийн протоколийн бүтээгдэхүүний ицууртариагчийн ул мэр (PCF) үзэлгээ эсвэл Хүлемжийн хийн амьдралын мечлэгийн үзэлгээ			

I 6 БИО ЭРЧИМ ХҮЧ

I.6.1 Биотулаш, биоэнергийн үзүүлэлтээрээл	Биотулаш, биоэнергийн үзүүлэлтээрээл боловсруулах байгууламж, түүний дотор тулш болтгэх процессийн байгууламж, урьдчилан шөврэлэх байгууламж, био боловсруулах байгууламж, хийн, шингэн, хаттуу (офф) био тулш үйлдвэрээр байгууламж (энэроб)	7.1, 7.2 I.3.1	1. Жийд бууруулсан хүлемжийн хийн алтгарлын хэмжээ (CO2e) 2. Сэргээгэхэд эрчим хүчиний сууринэгээсн ийн түүхийн чадал (МВт) 3. Жийд үйlavэрэлээдээн СЭХ (кВт/цаг) 4. Жийд ийншүүлэсэн эрчим хүч, хамаарах бол (кВт/цаг) 5. Шинээр бий болгосон бүтэн цагийн, хагас цагийн, тэрээт ногдох ажлын байрны тоо, хүйсээр ангилсан (хүн)	1. СЭХ ашиглах боломжтой болж коммэдээн хүмүүсийн тоо, боломжтой бол хүйсээр ангилсан тоон мөдээлэл (хүн) 2. СЭХ-ийн холбогдсон алт ярх, байгууллагын эрчим хүч өөрчилгэснээс үүдэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 3. СЭХ-ийн холбогдсон алт ярх. байгууллагын зруул мэандээс үүдэлтэй эдийн засагт	Байхгүй	Төслийн/ санхүүжилтийн өмнө; Техникийн, зийн засгийн үндэслэлийн болон хүлээгдээв буй хүлемжийн хийн ялгаралт /брчим хүчиний хэрэглээг бууралтах боломжийн судлалга/эрчим хүчиний аудит/үзэлгээ Төслийн/ санхүүжилтийн дараа; Бодит хүлемжийн хий/эрчим хүчиний хэрэглээг бууралтыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үзэлгээ Үзүүлэлтийн стандарт: ISO 14067 эсвэл Хүлемжийн хийн	Байхгүй	ISO I3065:2015
---	---	-------------------	--	--	---------	--	---------	----------------

Үйл ажиллагаас	Жишээ	ТХЗ-үүд, узуулсан түүд	Үр нөхөт хэмжээний илдэг шалгуур, хэмжээний узуулсан түүд	Номолцор ашиглах боломжтой шалгуур, хэмжээний узуулсан түүд	Босго/ шалгуур (Инициаторын)	Багтлагваанкуулалт	Холбогдох узэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад эмчилж болсон стандарт
	Биомассуулах байгууламжийн (оромшуулан) барих, ашиглаулах			үзүүлэх үр ашиг (төгрөг) 4. Дотоодын худалдан авалт (төгрөг)		протоколын бүтээгдэхүүний амьдралын мөчлөгнийн стандартын ийнцээн бүтээгдэхүүний		
1.6.2 Био энергийн дутаа, тахилгээн үйлдвэрлэх станци	Цахилгаан зурсны хүт үйлдвэрлэх байгууламж, дутааны байгууламж. ДЦС, биомасс цахилгаан станци, биомасс ДЦС, сайдуулсан биомасс зуух, хөдөө аж ахуй, ойн хог хаягдах ашиглах, цахилгаанкуулалтад зориулыг үр тарианы ляягдаж зэрэг зурсны хүч, дүүзи түйлэвэрлэх байгууламжийн барьж ашиглалтад оруулах	7.1, 7.2 13.1			Байгууй	Интурсторегчийн үз мөр (PCF) үзүүлэхээсээ хүзүүмжийн хийн амьдралын мөчлөгнийн үзүүлэх	Байгууй	ISO 13065:2015

1.7 ХОГ ХАЯГДААС ЭРЧИМ ХҮЧ ҮЙЛДВЭРЛЭХ

1.7.1 Хог хаягдаас эрчим хүч үйлдвэрлэх үйлдвэрлэх	Хог хаягдаас эрчим хүч гарсан дахь үйлдвэр болон бусад байгууламж барих, ашиглах. Шат-вах, хийкүүз, пиролиз ба плазм, жатуу хог хаягдах	7.1, 7.2 13.1	1. Жилд бууруулсан хүлээнжийн хийн ялгаралтын хэмжээ (tCO2e) 2. Сэргээгдэх эрчим хүчиний сууринлагасан нийт хүчин чадам (МВт) 3. Нийт ашиглалсан хог хаягдалийн хэмжээ (тонн) 4. Шинээр бий болгосон бүтэй цагийн, хагас цагийн, гэрээт ногсоон	1. СЭХ энхилях боломжтой болж вэлигдэсэн хүмүүсийн тоо, боломжтой бол хувцаср ангиласан тохиижээлэл (хүн) 2. СЭХ-нд холбогдсон аял өрх, байгууллагын эрчим хүч	Байгууй	Төслийн/ санхүүгийнтийн өмнө; Техник, эдийн засгийн үндэслэл болон худалдаж буй худалжийн хийн ялгаралт /эрчим хүчиний хөргөлиг бууруулах боломжийн судалгаа/эрчим хүчиний аудит/үзэлгээ	MNS 6342:2012	ISO/TR 21916:2021
--	---	------------------	--	---	---------	--	---------------	-------------------

Үзүүлэгч	Жингоо	ТХЭ-ууд, ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	Үр нөхөт хэмжээх үүсэн шалгуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох ушсний болон салбарын дурэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Боловсруулах байгууламж, цахилгаан, дувашыг давхар бүтээгдэхүүн болсон үйлдвэрлэл			ажлын байрын тоо, хувьсээр ангиасаа (хүн)	өөрчлөгдсөн-өөс үүдэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үр эмэг (төгрөг) 3. СЭХ-нд холбогдсон алт орх, байгууллагын оруул мөнжээс үүдэлтэй эдийн засагт үзүүлэх үр эмэг (төгрөг) 4. Дотоодын худалдаан авалт (төгрөг)		Төслийн/ санхүүжилтийн дараа Болит хуламжийн хий/эрчим хүчиний хөргөлтөг бууралимыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ		

1.8 КАРБОН БАГА ЯЛГАРУУЛАХ ЭРЧИМ ХҮЧ НИЙЛҮҮЛӨЛТИЙН СУДОСС, ДЭД БҮТЭЦ

1.8.1 СЭХ төхөөрөмж үйлдвэрлэл ба худалдан авалт	Салхи, усанба гарын гүний дундажны турбин, PV эс ба эд анги, CSP агаар, төвийн эм анги, газрын гүний дуудалан насас үйлдвэрлэл эсийн угтерэл үйлдвэрүүд	7.1, 7.2 13.1	1. Шинирор бий болгосон бүтэн цагийн, хавас цагийн, герээт ногдох эхийн байрын тоо, хувьсээр ангиасаа (хүн) 2. Үйлдвэрлийн нийт эсийн жилийн ашиг, борлуулалт (төгрөг) 3. Нийт зарогасан тоног төхөөрөмжийн тоо хэмжээ (ширхэг) 4. Нийт худалдан авсан тоног төхөөрөмжийн тоо хэмжээ (ширхэг)	1. Холбогдох СЭХ технологиос хамгаарсан хуламжийн хийн буурашт, хилээр (vCO2e) 2. Дотоодын худалдаан авалт (төгрөг)	Байхгүй	Төслийн/ санхүүжилтийн ёмне: Техник, эдийн засгийн үндэслэл болон хүзээгдэж буй хуламжийн хийн шигаралт /эрчим хүчиний хөргөлтөг бууруулах боломжийн судалгаа/эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Төслийн/ санхүүжилтийн дараа: Болит хуламжийн хий/эрчим хүчиний хөргөлтөг бууралимыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Үзүүлэгчийн стандарт: Хамгаарах ISO стандартууд	Байхгүй	OHS стандарт
1.8.2 СОХ-ийн батарей	Батарей, конденсатор, шахсаан агаар	7.1, 7.2 13.1	1. Сууринагдсан сэргээцэх эрчим хүчиний нэмээлт хүчин чадал	1. Холбогдох СЭХ технологиос хамгаарсан	Байхгүй	Төслийн/ санхүүжилтийн ёмне: Техник, эдийн засгийн	Байхгүй	IEC 61427, IEC 62133, IEC 62619UL 1642, UL 1973, UL

Үзүүлэгч	Жинтэ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийгэг хэмжих үүдсэн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашигах боломжтой шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох ундерний болсгалбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох флии улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
	агуулах, том хэмжээний үйлдвэрлэл, зориулсан устремчийн саныг барих, сууриннуулах, акилнуулах; Томо охон хэмжээний эрчим хүч хадгалак байгуулалтууд, дээр дурдсан зүйлсийн аль нэгэнд зориулагдсан үйлдвэрлэл-ийн байгууламж-хууд		(МВт)2. Борлуулалтын шийт дүв (төгрөг)3. Үйлчилгээний/борлуулса в сэргээдэх эрчим хүчиний батарея/системийн тоо (и)4. Шинкор бий болгосон бутэн цагийн, хэгэж цагийн, гэрээтийн тогтолцоожлын бийрлийн тоо, хүйсээр ангиласан тохион мэдээлэл (хүн)	хүлэмжийн хийн буураалт, жинээр (ISO2e) 2. СЭХ ашигчад боломжтой болж нэмэгдсэн хувьгүйдийн тоо, боломжтой бол хуйсээр ангиласан тохион мэдээлэл (хүн)		Ундерийн болон хүлээндээж буй хүлэмжийн хийн ялгаралт /эрчим хүчиний хэрэглээг бууруулах боломжийн судалгаа/эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Таслийн/ санхүүжилтийн дараал Бодлог хүлэмжийн хий/эрчим хүчиний хэрэглээг буураалтыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ		9540АЛЕЕЕ 1547, IEEE P2030.3 DNV Maritime Class Propagation Testing
18.3 СЭХ ажиллагаа, түгээллийг дэвжихсэн өмчийн, хоттуу дэд бүтэй	Дужлан, цалингавын тооцуур, мэдрэгч, инвертер/хян-агч, электролизер, трансформатор, хүчээл тохируулагч, хувцаривах технологияар төвлөрхүү зам, укаалаг нэдээллийн технологийн систем барих, сууриннуулах, акилнуулах	7.1, 7.2 13.1				Тестлийн/ санхүүжилтийн өмдэс Техники, эдийн засгийн ундерслэл болон хүлээндээж буй хүлэмжийн хийн ялгаралт /эрчим хүчиний хэрэглээг бууруулах боломжийн судалгаа/эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Таслийн/ санхүүжилтийн дараал Бодлог хүлэмжийн хий/эрчим хүчиний хэрэглээг буураалтыг баталгаажуулсан эрчим хүчиний аудит/үнэлгээ Унолгээний стандарт Energy star болон бусад холбогдох шошгүүд	Байхгүй	Байхгүй

Үзүүлэгч	Жинчээ	ГХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр цэвэгжэмжийк унсан шалгуур, хөмийн үзүүлэлтүүд	Номынзор ашиглах боломжийн шалгуур, хөмийн үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулант	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгжсөн стандарт
3. ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ҮР АШИГ								
2.1 ЭРЧИМ ХҮЧ ХАНГАМЖИЙН ҮР АШИГИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ								
2.1.1 Эрчим хүч үйлдвэрлэл, дамжуулах, түгээх судлээний үр зүйнүүдийн салжруулдах	Эрчим хүчиний хэрэглээ, техникийн зидагдлыг бууруулах, түүний зотор судлээний тогтвортой байдал/наядварта в байдлыг санжируулах, зорилгоор шахилгаан дамжуулах шугамыг шинэчлийх эсвэл шингээд станц, түгээх систем барех; DC (шууд валюты) программи, ухвалаг судлээ, онцлог хүчдрийн салжруулэл	7.3 13.1	1. Жилийн эрчим хүчиний хэмжилт (МВт.цаг) 2. Хүлэмжийн хийн ялгаралтын жилд буурсан хэмжээ (CO2e)	1. Ашиг хүргэчдийн тоо, хүйсээр ангилсан (# хүн) 2. Эрчим хүчиний хэмнэгдсэн жилийн зардал (төгрөг)	ЭХ-ийн үр ашиг дэлхийн 20%-р дээшлэх (дорнуулалтва с хамааран берчилдэх)	Төслийн/санхүүжилтийн өмнө: Эрчим хүчиний хэмнэлтийн гарчилгээ, эрчим хүчиний аудитын тайллан Төслийн/санхүүжилтийн дараас: Эрчим хүчиний хэмнэлтийн гарчилгээ, эрчим хүчиний аудитын тайллан Узэлгээний стандарт: ISO 14067 буюу Хүлэмжийн хийн протоколын бүтэцдэхүүний ичнэдрэлтийн мөчилжсний стандартад нийтсэн бүтэцдэхүүний нүүрстөрөгчийн ул мор (PCF) үзүүлэл	MNS 6939-2021	ISO/TC 301: эрчим хүчиний тохицуулалт, эрчим хүчиний хэмнэлт
2.1.2 Хийн эрчим хүчиний үйлдвэрээлж хийгдэх дулааныг дахин ашиглаж	Байгальний хийн залигийн дулаан, цахилгаан үйлдвэрлэх байгууламж, хийн тулшээр хонилладаг эрчим хүч үйлдвэрээлээс гарсан хийгдэх дулааныг нийхөв сэргээдэх эрчим хүч болгон боловсруулах байгууламж	7.3 13.1	1.Хүлэмжийн хийн ялгаралтын жилд буурсан хэмжээ (CO2e) 2. Нийт сэргээдсэн эрчим хүч (МВт)	1. Ашиг хүргэчдийн тоо, хүйсээр ангилсан (# хүн) 2. Эрчим хүчиний хэмнэгдсэн жилийн зардал (төгрөг)	Тийний орлуулж буй чулуулжсан түүшиээс чулуу цэвэр байх ёстой	Төслийн/санхүүжилтийн өмнө: Эрчим хүчиний аудитын тайллан / сүүлийн 2 жилийн эрчим хүчиний хорлогчийн мэдрэлээ Төслийн/санхүүжилтийн дараас: Эрчим хүчиний аудитын тайллан/жилийн эрчим хүчиний хэрэглээний мэдрэлээ Узэлгээний стандарт: ISO 14067 буюу Хүлэмжийн хийн	Байхгүй	Байхгүй

Үйл ажиллагаа	Жинхэнэ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр залгааг хэмжих ухааны шалгур, хэмжээг үзүүлэлтүүд	Номонтзор ашиглах боломжтой шалгур, хэмжээг үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үзүүсний болон сийбэрэн дүрэм зураг, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвлөөрөөсөн стандарт
						протоколын бүтээгдэхүүний амьдралын мечлэгийн стандартад нийисэн бүтээгдэхүүний түүрстөрөгчийн ул мөр (PCF) үнэлгээ Хэрэгсэл: MET/TOS ХОЛБОО/Southpool хүлмэжийн хийн ялангуяат г тохиолдох Хэрэгсэл		

2.2 САЛВАРУУДЫН ЭРЧИМ ХҮЧИНДАКИ ҮР АШГИЙГ НӨМӨГДҮҮЛЭХ

2.2.1 Эрчим хүчиний үр ашигтай тоног төхөөрөмж сууринуулах, үйл хвц, менежментийг өөрчилж, үзэгдэл дулааны алдаагаалыг багасгах замвар үйлдвэрлэгчийн эрчим хүчиний хэмийнэлтийг сийхруулах. Эрчим хүчиний аудитын тайлак, эрчим хүчиний хэмийнэлтийг мотор, компрессор, насос, сэнсний системд зарнуулсан VFD жетчүүд, эрчим хүчиний хэмийнэлтийг уурын зуух,	Илуү үр ашигтай тоног төхөөрөмж сууринуулах, үйл хвц, менежментийг өөрчилж, үзэгдэл дулааны алдаагаалыг багасгах замвар үйлдвэрлэгчийн эрчим хүчиний хэмийнэлтийг сийхруулах. Эрчим хүчиний аудитын тайлак, эрчим хүчиний хэмийнэлтийг мотор, компрессор, насос, сэнсний системд зарнуулсан VFD жетчүүд, эрчим хүчиний хэмийнэлтийг уурын зуух,	7.3 13.1	1. Жилаа хэмнүүгээрээ эрчим хүчиний хэмжээ (МВт) 2. Хүлмэжийн хийн ялгарлын жилд буурсан хэмжээ (tCO2e)	1. Эрчим хүчинээс хэмийнэлтийн жилийн зардал (төгрөг) 2. Эрчим хүчинээс хэмийнэлтийн нийт зардал (төгрөг)	300 грамм CO2 / кВт цаг завзяа 2. Эрчим хүчиний хэмийнэлтийн шошго, гарчиглээ, эрчим хүчиний аудитын тайлак / сургалтны 2 жилний эрчим хүчиний хэрэгжээндийн флагдол Төслийн/ санхүүжилтийн шарж	Төслийн/ санхүүжилтийн эмнэлэг Эрчим хүчиний хэмийнэлтийн шошго, гарчиглээ, эрчим хүчиний аудитын тайлак/жилийн эрчим хүчиний хэрэгжээндийн флагдол Үндэслэлийн стандарт: ISO 14067 буюу Хүдмэжийн хийн протоколын бүтээгдэхүүний амьдралын мечлэгийн стандартад нийисэн бүтээгдэхүүний	Эрчим хүчиний хэмийнэлтийн тухай хууль Эрчим хүчиний хэмийнэлтийн шошго, гарчиглээ, эрчим хүчиний аудитын тайлак/жилийн эрчим хүчиний хэрэгжээндийн флагдол Үндэслэлийн стандарт: ISO 14067 буюу Хүдмэжийн хийн протоколын бүтээгдэхүүний амьдралын мечлэгийн стандартад нийисэн бүтээгдэхүүний	Европын сертифицированный босголт хөгжлийн байксны эрчим хүчиний хэмийнэлтийн технологийн модэлийн сан
---	---	-------------	--	--	---	---	---	--

Үйл ажиллагаа	Жийдээ	ТХЗ-үүд, түүхээрэв-түүд	Үр нөхөг хэмжээг үзүүсээш шалгур, хэмжээг түүхээрэвтүүд	Нийтийн ашиглалтад боломжтой шалгур, хэмжээг түүхээрэвтүүд	Босго/ шалгур (Индика-торын)	Баталгаажуулалт	Хөлбогдох үүдсэнай боловсруулжийн дүрэм журам, стандарт	Хөлбогдох олон улсын тээвэрэгдсэн стандарт
						Ингристигийн ул мэр (PCF) үзүүлэлтэй Хөргөл: МБТ/ТОС ХОЛБОО/Southpool хүчинчлэлийн хийн ялгаралтыг тооцоолож хэрэгжэл		
2.2.2 ЭХХ-тэй гэрэлтүүлэг, бусад, томог, төхөөрөмж	Нийүү үр эшигтэй гэрэлтүүлэг, томог төхөөрөмж сууринтуулах замаар нийтийн эх ахуй, эниятгийн үзүүлчилгээний зорчим хүчиний хэмнэлтийн сайдикуулах. LED гудамжийн гэрэлтүүлгийн систем, гэрэлтүүлгийн сайдикуулалт, худалдаа, экижиглэн хувалдаа. Банкий, оффисийн барилга болон бусад үйлдвэрлэлийн бус байгууламжийн дулааны насос, дулааны хэмжилт.	7.3 13.1	1. Жилд хэмнэгдсэн зорчим хүчиний хэмжээ (МВт) 2. Хүчинчлэлийн хийн ялгаралтыг жилаа буурсан хэмжээ (CO2e)	1. Зорчим хүчиний хэмнэлтээс ашиг хүргэгчийн тоо, хүйсээр янгилсан (# хүн)	Зорчим хүчиний зардалыг 45% бууруулах	Төслийн/ санхүүжилтийн оюн Зорчим хүчиний хэмнэлтийн шошго (эсхишэ нь, зорчим хүчиний оя), гэрцэгээ, зорчим хүчиний аудитын тайлланы сүүлийн 2 жилийн зорчим түчиний хэрэгжсэнийн өвөгдэл Төслийн/ санхүүжилтийн дараа: Зорчим хүчиний хэмнэлтийн шошго, гэрчилгээ, зорчим хүчиний аудитын тайлланыгийн өрчим хүчиний хэрэгжсэнтэй өвөгдэл	Зорчим хүчинчлэлийн тухай хууль Зорчим хүчиний хэмнэлтийн шошго	Energy Star, бусад шошго
2.2.3 ЭХХ-тэй цахилгаан бараа, бүтээгдэхүүн	Зорчим хүчиний хэмнэлтийн хөргөгч, угзалтын машин, халвагч, дулаалгын матернал тэх мэд зорчим хүчиний үр ахийг нөхцөлбүүлэх	7.3 13.1	1. Жилд хэмнэгдсэн зорчим хүчиний хэмжээ (МВт) 2. Хүчинчлэлийн хийн ялгаралтыг жилаа буурсан хэмжээ (CO2e)	1. Зорчим хүчиний хэмнэлтээс ашиг хүргэгч-дийн тоо, хүйсээр янгилсан (# хүн)	Бүтээгдэхүүн нь зорчим хүчиний хэмнэлтийн хэмнэлтийн ямар пэг стандарт, шошготой байх засал	Үзүүлэлтэй стандарт: Зорчим хүчиний хэмнэлтийн шошго Хөргөл: МБТ/ТОС ХОЛБОО/Southpool хүчинчлэлийн хийн ялгаралтыг тооцоолож хэрэгжэл	Зорчим хүчинчлэлийн тухай хууль Зорчим хүчиний хэмнэлтийн шошго	Energy Star, бусад шошго

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөгжлийн үндсэн шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босго/шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох унисенийн боловсруулж болох стандартын төрөл, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгжсөн стандарт
	бутэгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, борлуулах, худалдан авах				Эрчим хүчиний хэмнээгүйг багасгах, эрчим хүчиний дүгнэцүү барх			
2.2.4 Эрчим хүчиний хэмнээгүйг багасгах, холбогдох үйлийгээ	Аж үйлшэр, барилга байгууламж, тээврийн систем зорилт, эрчим хүчиний эмчийн хэрэгжүүлээд, эрчим хүчиний хэмнэх үйлийгээг ашиглах, эрчим хүчиний аудит, ESCO: эрчим хүчиний аудит, гэрчилгээний хүчиний менежмент, дүүрэны тоолуур сууринтуудах	7.3 13.1	1. Жийд хэмнэлгэсэн орчны хүчиний хэмжээ (МВт) 2. Хувьсгалын хайн ялгаралтын жийд буурсан хэмзээ (tCO ₂)	1. Эрчим хүчиний хэмнэлтээр ашиг хүртэгчийн тоо, хүбсүүр лицензийн (# тоо)	ST RК 50001, ISO 50001 эсфэл олон улсын стандартуудын национальный стандарт төслийн тохиолдын гарчилгээний байгаа эсэх	Төслийн/санхүүжилтийн оюун: ЕС гарчилгээ (барилгын паспорт төхмээ), эрчим хүчиний аудитын тайллан/суулжийн 2 жилийн эрчим хүчиний хэрэглээнийн егэгдэл Төслийн/санхүүжилтийн дараал: ЕС гарчилгээ (барилгын паспорт төхмээ), эрчим хүчиний аудитын тайллан/жилийн эрчим хүчиний хэрэглээнийн егэгдэл	Эрчим хүчиний хэмнэлтийн тухай хуудас Эрчим хүчиний хэмнээний хөтөлбөр MNS EN 16247 : 2017	ST RК 50001, ISO 50001 эсфэл олон улсын зөвшөөрөгжсөн тажки төслийн стандартуудын тохиолдын гарчилгээний байгаа эсэх

3. ТОГТВОРТОЙ ХОТ ТӨЛӨВЛӨЛТ БА БАРИЛГА

3.1 ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХЭМНЭЛТЭЙ БАРИЛГА

3.1.1 Шинэ ЭХХ-тэй барилгын зураг гаргах, барилгын гарчилгээний худалдаанд индексэн	Барилгын эрчим хүчиний холбогдох үндсэнэйн эсэвл олон улсын хүчиний зөвшөөрөгжсөн эрчим хүчиний хэмнэлтийн шаардлагад, индексэн	7.3 11.1, 11.3, 11.6 12.2, 12.4, 12.5 13.1	1. Бус нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулалтад эсвэл буурсан эрчим хүчиний хэрэгжээ (%) 2. Бус нутгийн суурь үзүүлэлтэй эсэвл сертификатид төвшнүүлж харьцуулалтад жийд буурсан	1. Жийд прои нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулалтад эднийн засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг)	Бус нутгийн барилгын норм ба дүрэм, шалтгаан ЭХХ-тэй барилгын дүрэм журам; дотоодын	Төслийн санхүүжилтийн оюун: эрчим хүчиний үр ашигийн гарчилгээ (барилгын гарчилгээ төхмээ), эрчим хүчиний аудитын тайллан/суулжийн 2 жилийн эрчим хүчиний хэрэглээнийн егэгдэл	Унансийн эрчим хүчиний хэмнэлтэй барилгын паспорт. Барилгын код: 23-01-09	Олон улсын болон үндсэнэйн хэмжүүнд худалдаанд зөвшөөрөгжсөн иногоон байгууломжийн стандартууд болох LEED (Эрчим хүчиний дизайнны мониторинг), BREEAM (Барилгын
---	---	---	---	--	---	--	---	---

Үйл ажиллагаа	Жингоо	ТХЗ-үүд, узүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжих үзүүлэлтүүд шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтөр ашиглах боломжийн шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индивидуалын)	Баталгаажуулжт	Хөлбөгдөх үндэсний болон салбарын дүрм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Уйлдвэрлийн, олон ийнтийн, эсвэл амьдарх зорилтуултай байшин (орон сууц болон замны сууц) эрчим хүчиний хэмжилтэй барилгын шинээр баржэ, сертифицирэсүүлэл	Хуламжийн хийн ялгаралтын хэмжээ (tCO2e, %) 3.Өгөвж хүргэсэн хүчинийн тоо (хүн) 4.Шилжээний болгосон ногоон ямын байрийн тоо, төгтнөл, цагас шагийн, гэрээт, худалдааны (хүн)		Эрчим хүчиний хэмжилтэй гэрчилгээ/эр чим хүчиний хэмжээгүйн шифре байгаа эсэх (барилгын эрчим хүчиний үр ашигийн зүйл). В түүшнүүдээс багагүй эсвэл эрчим хүчиний үр ашигийн хамгийн дээд ангилаал); олон улсад хүлээн зөвшөөрөгсөн шахматын эрчим хүчиний барилгын гэрчилгээний инфирж байгаа эсэх	Төслийн санхүүжилтийн дараа; Эрчим хүчиний үр ашигийн гэрчилгээ (барилгын гэрчилгээ гэх мэт), эрчим хүчиний будалтас тайдын ёжиний эрчим хүчиний хэрэгжсэн шегедэл. Узлагданыйн стандарт ISO 14067 эсэл Хуламжийн хийн протоколын бүтээгдэхүүний эмьдральын мечлэгийн стандарттаад ийншээн бүтээгдэхүүний нутгистергичийн уд мэр (PCF) үзүүлэл, ТОС ХОЛБОО-ийн эрчим хүчиний үр ашигийн боягх шалгуур Хэрэгслэл: МЕТ/ТОС ХОЛБОО:Smithpool хуламжийн хийн алтардлыг тооцожлох хэрэгзээ			Судалгаамын хүрээлэнгийн байгаль орчны узлагданыйн зрга, ANSI/ASHRAE/IESI SBGBC стандарт 189.1 Оидер хүчиний чадлыгийн ногоон барилгын дэвшигийн стандарт/эсэл олон улсын ногоон барилгын дүрм; CEEQUAL, DGNB, EDGB, Олон улсын эрчим хүчиний Хэмжилтийн код (IECC), АНУ-ын ёмчийн узлагдээгээй шэвэр эрчим хүчиний хөтөлбөр (PACE), Passive House эсэл Swiss Minergie зорог танигдсан эсэл Уйлдвэрлэлд ашигладаг ногоон байгууламжийн бусад стандартуулжтой стандартуулжтой индексийн байгаа тохиолдола; EX-ны ориуудын барилга байгууламжийн эрчим хүчиний хэмжилтийн барилгын гэрчилгээ БиБД 23-01-09	
3.1.2 Оффис, индустрийн орон сууц, төсөвийн, уйлдвэрлийн барилга.	ЭХХ-тэй шийдвүүд тухайблал, гэрэлтүүлэг, халаалт/хөргөлтийн систем (агаржуулалтын хоолой, ухамзаг	7.3 13.1	1. Бус нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулжад эхийн буурсан дулаавын эрчим хүчиний хэрэгжээ (кВт/шаг/м2, %) 2. Бус нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулжад эхийн	1. Шугамын алдагдлыг бууруулсан кувь (%) 2. Жилд орон нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулжад эхийн	Орон нутгийн барилгын нормы ба цахилгаан ЭХХ-тэй барилгын дүрм			

Үйл ажиллагаа	Жийзэ	ТХЭ-үүд, узууралт	Үр илүүг хэмжих үндэснэ шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэээр ашигах боломжтой шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөтөлбөгдөх үндэсний бокон салбарын дүрэм, стандарт	Хөтөлбөгдөх одон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
түүний төшөрхий хэсгийн дүльдэг, үр ашгийг сэвжруулах ажиллагаа	удирдлагын систем) зэрэг ЭХХ-ийг багасгах архитектурсын болон бүтээцийн шийдвүүд		харьцуулахад жилд буурсан цахилгын хэрэглээ (кВт.цаг/м ² , %) 3. Орон нутгийн суурь үзүүлэлттэй эсээл сертификатын төвшиндээх харьцуулахад жилд буурсан хүчинийн хийн ялгарын хэмжээ (tCO ₂ e, %) 4. Шинээр ашиг хүртэгчийн тоо (хүн) 5. Шинээр бий болгосон бүтэв шатнын, хагас шатнын, гэрээт ногоон ажлын байрын тоо, хүйсээр ангинсан (хүн)	засагт үзүүлэх үр ашиг (төгрөг)	журмыг дагаж мөрдэх; дотоодын эрчим хүчиний хэмнээгийн төрчилээ байгаа эсэх (Эрчим хүчиний үр ашгийн ангилал С-ээс багалуй эсээл эрчим хүчиний үр ашгийн дээд зэрэг); олон улсад хүлээн зөвшөөрөгжсөн цахилгын эрчим хүчиний барилгын төрчилээгээцэй ийншээ, байгаа эсэх			Эрчим хүчиний төрчилэлийн гарчилгээ (BPCs) эсээл үндэсний баталгаажуулалтын схемүүд.

3.2 НОГООН БАРИЛГА

3.2.1 Шинэ ногоон барилгын зураг гаргах, барил	Дараах шийрдэлэгүүдтэй хантасан хувьцааны, олон ийнтийн, үйлдвэрний болон орон суудны (орон сууц болон амьнты сууц) зорилтуултай	7.3 11.1, 11.3, 11.6 12.2, 12.4, 12.5	1. Орон нутгийн суурь үзүүлэлттэй харьцуулахад жилд буурсан дулааны хэрэглээ (кВт.цаг/м ² , %) 2. Орон нутгийн суурь үзүүлэлттэй эсээл сертификатын төвшиндээх харьцуулахад жилд буурсан	1. Сэргээгдэх эрчим хүчиний хэрэглээний хувь хэмжээ (%) 2. Барилгын матервалин үйлдвэрлэлийн дээшийт (амьдралын мөчлиг) эрчим хүчиний зорилтуулалт (кВт.ц)	Орон нутгийн барилгын дураам, хөрөн байгаа бол ногоон байгуулалж нан дурэм журмыг дагаж	Төслийн/ санхүүжлийн эмнэлээ: Ногоон барилгын төрчилээ (барилгын паспорт, EDGE, LEED, BREEAM тэх. мэт), эрчим хүчиний будлтын тайлан / суурин 2 зонийн эрчим хүчиний хорлогчийн өгөгдэл	Байгуулалт	Олон улсын болон үзүүлэсний хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгжсөн ногоон байгууламжийн стандартуудаа болох LEED (Эрчим хүч, байгаль орчны дийнээсний манлайлал), BREEAM (Барилгын
--	--	---	--	---	---	---	------------	---

Үйл ажиллагаа	Жийзээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалыг хэмжээх үүснэ шалгуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Нэмэлтэр ашиглах болон иртэй шалгуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үүцнэний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвхөөрөөсөн стандарт
ногоон байгууламжийн шинээр барих: - Орчим хүч: Өндөр ЭХХ-тэй архитектурын шийзэл, зураг тесел. ЭХХ-тэй тоног төхөөрөмж, эрчим хүчиний хэрэглээг бууруулах архитектурын "зүүн дөгөл" аргачлал - Ус: Усны хэрэглэг багасгах ухаалаг барилгын шийзэл, тоног төхөөрөмж - Материалын барилгын материалыг одироос зөвхөн, дахин ашиглахад дахин боловсруулсан хот хаягын хэмжээ (тонн, %) 5. Шинээр бий болгосон ногоон ажлын байрны тоо, байнгын, хагас цагийн, гэрээт, хүйсээр аянласан (хүн)	хүзүүлэхийн хийн ялгарын хэмжээ (tCO2e/m2, %) 3. Орон нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулахад этийд хэмжээв усны хорижээ (м3/тонн, %) 4. Таслаас өгөжжүүлж хүчиний тоо (хүн) 5. Шинээр бий болгосон ногоон ажлын байрны тоо, байнгын, хагас цагийн, гэрээт, хүйсээр аянласан (хүн)	3. Барилгын материалын түйнээрүүлийн үед ялгаруулсан хүзүүлэхийн хий (кВт.ц) 4. Барилга угсралтын явцад бэлгэгэсэн, дахин үүнгэлсэн, дахин боловсруулсан хот хаягын хэмжээ (тонн, %) 5. Таслахины явцех болон дарвах ногоон байгууламжийн хувь (%) 6. Хураан авч дахин ашиглалтад боловсруулсан борооны усны жилийн хэмжээ (м3) 7. Орон нутгийн суурь үзүүлэлтэй харьцуулахад доторх тохижонцрын бууралт, хувийн хүчнийн исэл (SOx), азотын исэл (NOx) нүүрстөрөгчийн дан исэл (CO), (PM2.5/PM10) ба метан бус дэгдэмхийн органик югдуулд (NMVOCs) (%) 8. Цахилгаан төвийн хэрэгслийн	мердэх: эсвэл дотоодын эрчим хүчиний хэмжилтийн ярчилгээ (барилгын паспорт, EDGE, LEED, BREEAM их мэт). эрчим хүчиний хэмжилтийн шошго байгаа эсвэх (эрчим хүчиний үр амьтны зүйгээр В-ээс багажий эсвэл эрчим хүчиний үр ашгийн хамгийн дээд ангилал); ГОСТ Цувралын барилгын "ногоон" стандартыг дагаж мердэх: эсвэл LEED, EDGE, BREEAM, олон улсын төрчилгээ эсвэл барилгын материалын шошго зэрэг	Төслийн/ сандуучилтийн дараас: эрчим хүчиний хэмжилтийн ярчилгээ (барилгын паспорт, EDGE, LEED, BREEAM их мэт). эрчим хүчиний аудитын тайлайжийний эрчим хүчиний хэрэгжүүний өвөгдэл Үзүүлэхийн стандарт/хэрэгслэл: IFC EDGE хэрэгслэл				судалгавшии хүрээлэнний байгаль орчны үзэлдэгээний аяга, ANSI/ASHRAE/IES/I SCDC стандарт 189.1 Өндөр хүчин чадалтай ногоон барилгуудын дизайны стандарт/эсвэл олон улсын ногоон барилгын дүрэм; CEEQUAL, EDGB, DGNB, EDGE, Олон улсын эрчим хүчиний хэмжилтийн код (IECC), АНУ-ын омчийн үзүүлэлтэй цэвэр эрчим хүчиний хөтөлбөр (PACE), Passive House эсвэл Swiss Minergie зэрэг ерпенеэр танигдсан балансээл үргэлжлэлээд ашигладаг ногоон байгууламжийн бусад стандарттууд, дээр дурдсан стандартуудтай тийцэж байгаа тохиолдолд; EX-ны агуулудын барилга байгууламжийн эрчим хүчиний хэмжилтийн үзэснэй дээр, шаардлагатай (EX-ны Эрчим хүчиний хэмжилтийн унгардажижид үзүүлэлтэй) болон

Үйл ажиллагаа	Жинго	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийнг хэсэгийн үндэсний шалтуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босло/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдөх улсын болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
	материаладас зайнхийнх			цэнэгэлт станцын тоо байрсэл унадаг дугуйн бийгүүдэлжийн тоо (#) 9. Жилаа орон суурь үзүүлэлттэй харьцуулахад здийн засгийт үзүүлэлт үр ашиг (төгрөг)	олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн ногоон барилгын гэрчилгээний баялаг эсэх.			Эрчим хүчиний гүйцэтгэлийн гарчныгээ (EPCs) эсээл үндэсний баталгаажуулжтын схемүүд.
3.2.2. Ногоон барилгын материалын үйлдвэрлэх, худалдан авах, импортох	Нүүрстөргөчийн ялгарал багасгай үр ашигтай систем (түрэлтүүдэг, халаалт, агааргаажуулалт, лифт, урсдаг шат, тоолуур, газрын дутсаны насос) тохиргуулэх, очижник насосын дулаалгын материалы, шинийн боловсруулсан материалы зориг зүрчим хүчиний хэмнэлтэй материалын боломжтой. Орон сууцны барилгад орон сууц, тусдав байшин, гэрний облагно.	11.3, 11.7 13	1. Үйлдвэрлэсэн/ импортолсон ногоон барилгын материалын хэмжээ (тонн) 2. Худалдан авсан/борлуулсан ногоон барилгын материалын хэмжээ (төгрөг) 3. Шинээр бий болгосон бүтэн шагийн, хагас цагийн, гэрээт ногоон цагийн байрийн тоо, хувьсэр ангиликан (хүн)	1. Жилд дахин боловсруулсан барилгын материалын хэмжээ (тонн) 2. Суурь үзүүлэлттэй харьцуулахад жилаа буурсан дахин боловсруулсан ног хаягдлын хэмжээ (тонн)	Байхгүй	Төслийн/ санхүүжилтийн ёмис: Ногоон барилгын материалын шошго/гэрчилгээ/ ламах МБТ ногоон технологийн хийсвэлтэг шалгах Төслийн/ санхүүжилтийн дараас: Усийн ажиллагааны төлөвлөгөөнд нийцж буйг баталгаажуулахын тутаа газар дээр нь очиж шалгал, гайлан гаргах. Үзүүлэхийн стандарт/хорогийн: Салдас	Материал бүрл хамзарх стандартууд	Байхгүй

3.3 НОГООН ДЭД БҮТСЦ

3.3.1 Ногоон, хүртээмж-тэй	Төрөл бүрийн зориулалтаар шийнгэлж (ус хадгалих,		1. Ногоон байгуулжийн нэг хүнд тоогох ингэл талбай (м2)	1. Барилгын материалын үйлдвэрлэлийн чед ингэл ялгаруулсан	Ногоон байгуулж нийн доод хэмжээг хүнт	Төслийн/ санхүүжилтийн ёмис: Техник, здийн засгийн тунцэслэл болон	Хотмын ногоон байгуулж-ийн тухай хууль	Энэтхэг улсын ногоон барилгын замалжийн стандарт, хэрэглэгдэхүүнүүд
----------------------------	--	--	---	--	--	--	--	---

Үйл ажилдагч	Жигүү	ТХЗ-үүд, узүүчэлгүүд	Үр нөхөн хөмжих ундаан шалтуур, хөмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэгтээр ашиглагч боломжтой шалтуур, хөмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индивидуалт)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвлөөрөгжсөн стандарт
найтгийн талбай	Сүүдээртэх, амралт, төрөл бүрний био органи, ялан хүний болон дугуйн зам, гудамжны өрөлтүүдэг, тогийн сав) ногоон бусынг эрчим хүч, хот лаягдах, усны хэрэглээ, уур амьсгалын, мөнөөчлих нөхөн талбадах		2. Шинэ ногоон байгууламжийн бүтээв байгуулалтадас ягаж хүртэл хүний тоо, хүйсээр ангиласан (%) 3. Ногоон байгууламжийн найтгийн зориулалттай талбайд эзлэх хувь (%)	хүзүүлэгчийн чийн (кВт.о) Орон нутгийн суурь үзүүлэлттэй барилгийн нормийн харьцуулажад, жинц бууруулсан эрчинч дүүний хөргээзний хэмжээ, хувь (кВт.шагт/м ² , %) 2. Төслийн суурь үзүүлэлт/орон нутгийн суурь үзүүлэлт/GCC/Олон и улсын сантехникийн дүрэмтэй харьцуулажад, жилийн үзүүлэххүй усны хэмжээт (м ³ /ти ба %) 3. Сэргээжэх эрчим хүчиний хөргээзний хувь хэмжээ (%) 4. Жилд багасгасан, дахин болснуулсан хот хаягийн хэмжээ (тонн, %) 5. Хураан зөч дахин шинглассан борооны усны жилийн хэмжээ (м ³) 6. Шинээр бий болгосон ногоон ажлын байрын тоо, байнгын, түр хугацааны, гарзээ, хүйсээр ангиласан	эм, бодирдлыги түвшнитэй улашуулах бстай	нөхөнхийн хүзүүлэгч байгаа түвшин, урьдчилсан таслаамал Төслийн/ санхүүжилтийн дараа: Төлөвлөгөөг дагаж мөрдэж бүртг баталгаажуулалтын туда газар дээр нь очиж үзэл, тайлгинах	Хот байгуулалтын тухай хууль Газрын тухай хууль	

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалгын хэмжээс үндсэн шалгуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Нийтийн зүйгэлжлийн боломжийн шалгуур, хэмжэх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Нийтийн төрөө)	Баталгаажуулж	Хөлбөгдөх үзүүлэлтийн болон салбарын дүрэм журмын стандарт	Хөлбөгдөх олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
3.3.2 Гэр хороолол ба хөдөө орон нутгийн ногоон тохиижнит, засал	Ногоон байгууламж, талбай, хашсаны тохиижнит (сүүдэр, өрөлтүүлэг, хашаа)		1. Ногоон байгууламж, хашаа хороог тохижуулсан өрчний тоо (#) 2. Ногоон байгууламж, хашсаны сайджруулалтад хамрагдсан нргзийн тоо, хүвсээр ангицсан (#) 3. Ногоон байгууламжийн нийт талбанд эзлэх хувь (%) 4. Яндантгийн тоо ширэгэгийн буураат, ижорын газрын талбай (аринуун цэврийн байгууламж- ижорын) (#)		Нээсгэсэн ногоон байгууламжийн хувь (энгээс бус нийтийн эзэмшийн талбайг оруулагч) 30 хувьтс юу байва.	Теслийн/ санхүүжилтийн өмнө; Сайбериизүүлэхэд ашиглагч бүтэцэхүүнчилгээний төслийн/ тодорхойлжүүлж Теслийн/ санхүүжилтийн дараа; Төлөвлөгөөс дагаж мөрдэж буйг баталгаажуулахын тулд тайлбарихаа, газар дээр нь очиж үзэх Узлагдээний стандартын хэрэгжүүлэхэд Дэлхийн банкны хашаа стандарт	Хашаа стандарт	Байхгүй

4. БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ БА СЭРГИЙЛЭХ

4.1 АГААР

4.1.1.Үйлдвэрлэлээс үзүүлэлтэй ямарын бахирдлыг Швэрлэх байгууламж, явдалын хий, хаягдлыг бууруулах, агаарыг зргийшүүжжээсээзэрлэх байгууламжууд, Утваны хийг тоостуулжүүлэх, хүхэрлүүлжүүлэх, ариутах техникийн жишиг, дэгээмжийн органик бахирдуулагчныг	Үйлдвэрлэлээс үзүүлэлтэй ямарын бахирдлыг Швэрлэх байгууламж, явдалын хий, хаягдлыг бууруулах, агаарыг зргийшүүжжээсээзэрлэх байгууламжууд, Утваны хийг тоостуулжүүлэх, хүхэрлүүлжүүлэх, ариутах техникийн жишиг, дэгээмжийн органик бахирдуулагчныг	3.9	1. Бахирдлыг цэвэрлэх, тоосгүйнүүлэх, шүүж буй эхийнээгээс ашигт үйлийн коеффициент 2. Тухайн орчинш (наалгийн бус) агаар шэвэршүүлэх үйл ажиллагаанас ашиг тус хүртэж буй дундаж хүний тоо 4. Масс/зилзлуга - нанометр кубг зилэх тортгийн хэмжээ - РРМ 5. Үйлдвэрлэгч бол: Үйлдвэрлэж буй бүтэцдэхүүний тоо	1.Өмнөх байдалтай эсэлтоног төхөөрөмжтэй харьцуулахад байгууламжийн үр яшиг сайниссан байдал, (а) албандаа түүшиний шаталтын хувь (б) ашигт үйлийн коеффициент	1. Ашигт үйлийн коеффициент (БО-ны Нээлтээнийн нэрийнчилсээ и үзүүлжсон дээрх тодорхойлсноо бахирduулagchны dээрээs bүх bахirduuлагch 95% bуюu tүүnээs dээsh bайna 2. Tүүsh шатaltysh хувь eseed	Теслийн/ санхүүжилтийн өмнө; Техникийн гарчилгээ зsээl bайguулamj, tonog tөхөөrөmжийn laboratoriyn shinjilgэeniy үr dүn, (NERA bol laboratoriyn dun xerggүy), tesliyin	Агаар, орчны бахирдлыг бууруулах үзэсгээний хотолбор (NPRAEB) Монгол Улсын агаарын чанарын үзэсгээний стандарт-2007 оны 12 дугаар сарын 67 дугаар тогтоолоор баталсан	ISO-нан "13.020.40 Бахирдол, бахирдлын хийнчилгээ" антлагаа багтдаг (45 стандарт)
--	--	-----	--	--	---	--	--	---

ҮЗЛ жиншигийн желдэгийн хааны хэрэгжүүлэлт	Жиншиг тийн нийтийн хааны хэрэгжүүлэлт	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжих үндсэн шалгур, хэмжих цүүрүүлэлтүүд	Измайлзор ашиглах боломжтой шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсаа зөвхөөрөгдсөн стандарт
(VOC) шөөрөлэх технолохи, шагналтуурьиin уут, ийнаныгийн тортог цөвөрлэх, шүүх технолохи үйлдвэрлэх, худалдах					ашигт үйлийн коэффициент дор хийж 20%-аар бууруу түүнээс доорш измэгдсэн байна	ТЭЭҮ ээх зорилтод ийншэж байгаа эсэхийг баталгаажуулах газар дуурь үзүүлэх Хэмжээг изэжжүүлж хувь: Технологийн хэрэглээ/үр ашигийн түвшнийг хэмжэхдээ үйлдвэрлэсээ бүтээгдэхүүний массыг (жинь, кг/т, МК/т) ноогдох наецийн хэрэгжүүлээр (жинь: түүхий эд, эрчим хүч ус) илэрхийлэх нь зүйтэй Эрчим хүч, усны хэргээсний хувьд үр ашигны түвшнийг түүхий эд материалын массыг (ж инь, МГ/т, т3/т) ноогдох наецийн хэрэглэс/ашинглалтвар иляхийнлияа болно		
4.1.2 Тээврийн хэрэгсэл бөслийн дохийн хэрэглээний ялангуяаны утины шүүлтүүрүү чад	Орчинь агаарын бохирдлыг бууруулах төрийн бүрдийн утас, тоосон ширгэг шүүлдэг агаар Цэвэршүүлэгч, шүүлтүүр, хийн шүүлтүүрүү Утас, тоос шөөрөлэх утины шүүлтүүрийн материалын, утас, тоос ариглах гам дооног бүхий	3.9	I. Бахиралыг шөөрөлэх, тоосруулжүүлах, шүүж буй ажиллагдана ашигт үйлийн коэффициент	I. Машины тувьц- 1я түвш, явсан юм- той харьцуул-сан. Бууруулсан бохирдлын хэмжээ, хүхрийн исэл (SOx), азотын исэл (NOx) нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (CO), (PM2.5/PM10) болон метан бус дэгдээжийн органик нэгдлийн (NMVOCs) (%)	I. Ашигт үйлийн коэффициент 95% бууруу түүнээс доорш байна	Төслийн/ санхүүжилтийн оюун: Бүтээгдэхүүний шомыго, гарчилгоэг шалгах, бохирдлыг бууруулах болон Шайдамагатай ижеевлийн инициаторуудыг тооцоолсон тохио Төслийн/ санхүүжилтийн дараа: Ботирдлыг бууруулах технологийн шүүлтүүр ийн сууринтуулалтыг баталгаажуулах.		

Үзүүлэгийн жагсаалт	Жидээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалеогхөмийн үндэсн шилгуур, хэмийн үзүүлэлтүүд	Измайлзэр ашигийн боломжтой шилгуур, хэмийн үзүүлэлтүүд	Босго/ шилгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулжт	Холбогдох үзүүсний бөөн салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
	импульсийн хавхалга, эрчим хүч бага зарцуулдаг, диафрагмийн нишөөр хүчслэлийн импульсийн хаахалга, түүний мемброн материал, мемброн модулний тоног техеөрөмж, эд ампулын үйлдвэрлэл, худалдаа, автомашини ялангтайн утас цэвэршүүлэх техеөрөмж.			2. Тухайн орчинд агаар цэвэршүүлэх үйл жагсаалтавс ашиг тус хүртэж буй хүний тоо (нас хүйсээр энгийсан) 3. Эрүүл мээдийн зардалын хэмжэлт, жилээр (төгрөг)				
4.1.3-АМ ерх, ЖДУ- д зориулсан 'цэвэр' хавхалтын хэрэгжээш, борттуулах, худалдаан авах, ашиглах. Уүнд цахилгаан радиатор, халаагуур, шене цэнгэлээрт халаагуур, шалны цахилгаан халзант, зөөврийн болон хавана, суринтуулах конвектор, дулаан болон цахилгаан	Агаарын бохирдлыг бууруулах хавхалтын хэрэгжээш үйлдвэрлих, борттуулах, худалдаан авах, ашиглах. Уүнд цахилгаан радиатор, халаагуур, шене цэнгэлээрт халаагуур, шалны цахилгаан халзант, зөөврийн болон хавана, суринтуулах конвектор, дулаан болон цахилгаан	3.9	1. Халаагуур сууринтуулсан суушанд оршин сууж байгаа төслөөс өгөх хүртэж байгаа иргэдийн тоо (нас хүйсээр энгийсан) 2. Сууринтуулсан/сольсон хавхалтын зуух, буурсан зуух/лишан-гийн тоо 3. Жилдийн иуурсний харинго буурсан эсвэл үүсний холгдуулсан хэмжээ (тонн)	1. Нүүрсээр ажилладаг зуухнаас цэхнитган-авр халдаг шийндрэл шингэснээр хомижсли жилийн зардал (төгрөг)	1. Термостат, агаарын дулаан хомижчи, хэт халаахас сэргийлсэн мэдрэгч зэргийг халаах техеөрөмжт эй холбож сууринтуулах 2. Барилгыг дулаалах (хана, цөвх, ձохэр гэх мэт)	Төслийн/саюуцүүжилтийн нэмье: Цахилгаан түгээх компанийтай байгуулсан гэрээ, тоног техеөрөмжийн герчилгээ (термостат, агаарын температур нээрэгч, хэт халаалтас хомгоолох техеөрөмж) Тосливан/саныцүүжилтийн шадары: Аюулгүй байдлын стандартад ийнцүүлэн техеөрөмжийн сууринтуулсан эсвийн баталгаажуулах Үзүүлэгийн стандарт/хөргөсөл: Олон улсын цахилгаан	Агаарын орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөр	

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЗ-үүд, узуулсан түүд	Үр вэзвэг хэмжээг үзсэн шалгур, хэмжээг үзүүлжтүүд	Ижээгээр шингэх болон ижтэй шалгур, хэмжээг үзүүлжтүүд	Босгоф шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулжт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүром журам, стандарт	Холбогдох олон улсад эмчилж боргдсан стандарт
	неөвчнээл, хэт улаан туха, ули, эрдэс чулуун бүрхүүлгэй, наан зөрэг бүх төрлийн цахилгаан халгаруур					техникийн комиссын удирдамж (IEC)		
4.1.4 Нүүрстөргөчлийн кийсөрх технологи	Карбоныг сөрж авах, хадгалах технологи болон байгууламжууд	13.1	1. Бизнесийн срамийн/уламжлалт үйл ажиллагалтай (BAU) харьцуулахад хүчинчлэгийн хийг сорбон хэмжээ (tCO ₂ e ба %) 2. Сурье/хуучин үзүүлэлтийн харьцуулахаад тоосондлын жилийн бууралт: хүхрийн исэл (SO _x), азотын исэл (NO _x) нүүрстөргөч, мноохонд (CO), (PM2.5/PM10) ба метан бус дэгдэвхийн органик хангашуул (NMVOCs) (%)	Салбаргаа тэллэгжсан, зоулгүй хадгалах технологи/байгүүлж, хийнжт	Төслийн/самхүүжилтийн ижине: Техникийн гэрчилгээ зөвлөл байгуулжыж, тоног төхөөрөмжийн лабораторийн шинжилгээний үр дүн, төслийн зөрэг налоодлыг харуулсан ТЭЗҮ, төлөвлөгөө Төслийн/самхүүжилтийн и дараа: Техникийн гэрчилгээ зөвлөл байгууламж, тоног төхөөрөмжийн лабораторийн шинжилгээний үр дүн, төслийн ТЭЗҮ дэл зорилтууд нийцж байгаа зорилт: баталгаажуулах газор дээрх үзүүлэлт Зохицой, байгын хийнчилт шалгалтад замрагдах, ёстой	Одоогийн байгуул	ISO/TR 27912 - Нүүрстөргөчийн давхар ислийг барих - Нүүрстөргөчийн давхар ислийг барих систем, технологи болон үйл авши ISO/AWI TS 27924 - CCS нэгжийн төсдүүдний амьдралын мэջлэгийн эрдэлнийн менежмент ISO/TC 265 Нүүрстөргөчийн давхар ислийг барих, тээвэрлэх, геологиян хадгалацт Цэлхийн неецийн хүрээлэн - CCS удирдамж ISO/CD 27919-2 - Карбоныг сөрж авах – 2-р хэсэг. Цакнигийн стандартай нийтгэсэн онгорсон шаталжигийн түсээн CO ₂ -ыг авах байгууламжийн тогтвортай гүйцэтгэлийг баталгаажуулах, хадгалах үзүүлэгийн журам	

Үйл ажиллагаа	Жаланд	ГХЗ-үүд, узүүлэлтүүд	Үр нийгэг хөмийнх унасон шалтуур, хөмийнх узүүлэлтүүд	Измайлзар авсаныг боломжтой шалтуур, хөмийнх узүүлэлтүүд	Босгоф шалтуур (Инцикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбартын түрүүн журам, стандарт	Холбогдох олон удсаа зөвхөөрөгдсөн стандарт
								ISO/CD 27930 – Нүүрстөргчийн дэхийр Ислийн барил, тээвэрлих, геологийн хагалалт (CCS) -- Тоо замжээ, баталгаажуулалт ISO/DTR 27921 – Нүүрстөргчийн дасхар Ислийг авах, тээвэрлэх, хадлах -- CO2 үргслэлийн наирлага

4.2 ХӨРС

4.2.1 Хөрсний бодирдлаг бууруулах, нөхөн сэргээх байгууламж, лэд, бүтэц	Бодирдикон, дорийтола, орсон хөрсийт нөхөн сэргээх технологи, тоннот төхөөрөмж, дэд бүтэц, түүнчлэн хүрээлэн буй орчны бодирдлоос хамгаалах материал, химийн бус бодис, ашигтай бактерийн үблээрлэл, худалдаа	3.9	1. Сэргээх, цэвэршүүлсэн, сольсон газрын хэмжээ (м2, км2, га)	1. Эрүүж чөндийн заралын комилт, жинээр (төгрөг) 2. Тухайн орчны хөрсний бодирдлаг бууруулэс уйл зүйнлагадаас өшинг тус хүртэж буй хүний тоо (нас хүйсээр шигжсан)	Нелөөллийн тайлан, техникийн тодорхойлолт, хүрээлэн буй орчны бодирдлыг хийнчилж, материдлэл, химийн бус бодис, ашигтай бактери	Теслийн/санкүүржилтийн иөнне: Бүтээгдэхүүний шошиб, гэрчилгээг шалгах, бодирдлыг бууруулах нелөөллийн индикаторуудыг тооцоолсон тооцоо Теслийн/санкүүржилтийн идараа: Лабораторийн шинжилгээний хамгаулсан үр дүн	Хөрс хамгаалах, цэлжилтээс сэргийлэх тухай хууль (2012.05.17)	
4.2.2 Гэр хороолол, жуулчны баз, жижиг, дунд, бизнесүүдэд зорилсан	Бодирдаг бордоо болгох эхо арнуун цэврнүүн байгууламж, төвийн болон соруулалт бие засах газар, хууртай бие засах	3.9	1. Шынээр сууринчилсан эсээл сольсон эхо жорлонгийн тоо 3. Эхо жорлонгийн үүднэг тус хүртэж буй хүний тоо (нас хүйсээр ангилсан)		1. Хуучны/ул зангилаатай жорлонг сольсноор 2. MNS 5924:2015 стандартыг дагах Мердэх	Теслийн/санкүүржилтийн иөнне: Бүтээгдэхүүний шошиб, гэрчилгээг шалгах, бодирдлыг бууруулах нелөөллийн тооцоолсон тооцоо Теслийн/санкүүржилтийн идараа: Бодирдлыг	Цэвэрлэх ариутлах үйл эжиллагаачын өрөөжийн зохицуулалтууд (сертификатын) Бага оврын цэвэрлэх байгууламж:	сертификации хувьд: Нүүрэн жорлон, угасдаасын нүх Техникийн тоног төхөөрөмж - MNS 5924:2015 Бага оврын цэвэрлэх байгууламж:

Үзүүлэгчийн нийтийн жарилга	Жийдээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэгч түүд	Үр нөхөг хөмийн үндсэн шалгуур, хөмийн үзүүлэгчтүүд	Номолтээр ашигтай боломжтой шалгуур, хөмийн үзүүлэгчтүүд	Босго/ шалгуур (Инцини- аторын)	Бетаалгаансуулалт	Хөлбөгдөх үүснээний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
Эко ариун цэврийн шиийдэлтэй жарилж	Газар, септик систем					Бууруулах технологийн сууринтуулалтыг боловсруулж, лабораторийн харьцуулсан үр дүн Үзэлтээний стандарт/хэрэгсэл: MNS 5924:2015 standard,MNS4288:1995 , MNS4943:2015, MNSEN12566 3:2011		MNS4288:1995, MNS4943:2015, MNSEN12566 3:2011

5. ТӨГТВОРТОЙ УС, ХОГ ХАЯГДАЛ

5.1 ТӨГТВОРТОЙ УСНЫ ХЭРЭГЛЭЭ БА УСНЫ ҮР АШИГ

5.1.1 Ус хөмийн, хадгалын, дамжуулах технологийн үзүүлэлтэй , худалдан авах, извркуулэх уудамжилтэй техникийн үр ашигтай технологи, систем;	Ус хөзгөлэх, наасандах, усны извркуулэх байгууламж, тоног техвиремжийн үзүүлэлтийн, худалдаан, ашингалт Түгээлтийн үр ашигтай технологи, систем; Унцын ус Цэвркүүлэх технологи, тоног техвиремж; Хайлсан цас Цуглуулэх гүний усал сан, голмын урсамжг захижуулах систем Уурхайд ашингласан усныг үзүүлэв, ходоо яж	3.3; 6.1, 6.2; II.1	1. Төсөөлбөр хөргөхийн өмнөх (хэрэв боломжтой бол) ба дараах жинийн үзүүлэхүй усны хэрэглээ (м3) - Харыгуулж үзүүлэлт? 2. Жинийн усны хэрэглээний буураалт/хэмжилт (м3 бокон %) 3. Усны үр ашглаас үзүүлэлтэй жинийн зардлын хэмжилт эсэл зардлын хэмжээ (төгрөг)	1. Тайланын хутацаанд ашингласан хаягдал усны хэмжээ (м3/%) 2. Төгтвортой, үр ашигтай усны хэрэглээг дэмжих дэд бүтээс үзүүлэлтэйгээр уланы шөвэр усаар хантагдсан хүний тоо (%) 3. ХХЯ бууралт (CO2e and %) 4. Дакин боловсруулсан цэвэр ус (м3) 5. Усны өндөр балон маш өндөр стрессий (дагамт, хөмсдэгтой) бус нутагт үл ашиглагдаа явуулж буй төслийн тоо (#) 6. Уншижоригж балон буцран	Цэвэр усны корэлэсний бууралт/айл фрэйни балон унаны хэрэгжсэнд 40-с доошгүй хувь, усалжажуул алтال 30-с доошгүй хувь, үйлдвэрлэгт за 70-с доошгүй хувь байх (УСУТ, Усны үйлчилгээг захижуулах зөвлөлийн тодруулж)	Төсөнгийн/санхүүжилтийн иөннө: Усны аудит/үзэлтээ-ийн тайлан, суурин 2 жинийн усны хэрэглээнийн өгөгдлөө Төслийн/санхүүжилтийн и дарав: Усны аудит/үзэлтээ-ийн тайлан, суурин 2 жинийн усны хэрэглээнийн өгөгдлөө Үзэлтээний аргачлал: Төсөнгийн ХХЯ бууралтын тооцоолол; Усны агентлагасаас усны аудитыг 2 жилийн I узва хийж, эдөрт 50 м3 хүртэл усны хэрэглээгээ бол Усны сав газрын талиргаа, эдөрт 100 м3-с илүү усны хэрэглээгээ бол БОАЖЯ болон Усны сав газрын талиргаа, БОАЖЯ-ны Төс	ISO 46001:2019 (Усны үр ашгийн уудирдлагын систем)	Усны яшнгэлтийн үр ашгийн өлон улсын худсон зөвшөөрөгдсөн стандартууд (жинийн, ЕХ-ны залвар) Техникийн лэхэлгэвчийн стандартууд засал салбар/салбарын сайн/шилдэг туршигын стандартууд) Усны яшнгэлтийн ниндээс РИз (WRI+) эсэл WRI's Aqueduct эрэг олон улсын худсон зөвшөөрөгдсөн хэрэгслүүд, WWF-ийн усны эрэлжийн шүүлтүүр
--	---	---------------------------	--	---	--	--	--	---

Үйл жүриагаад	Жишээ	ТХЗ-үүд, туураам- туд	Үр нөхөг хэмжээх үндсэн шалгур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Нэмэлтэр ашиглаж болохгүй шалгур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индика- торын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох ундсийн болон салбарын түрэм журям, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Агуяй, зиргийт зүргэвэгийн болов бусад зориулалтгаар дажин ашиглэж (Үйлдвэржлийн ус хэмжээх технологи) Ус хэмжээх төхөөрөмж; Борооны ус цуглуудах систем, гүний усыг цирээлэх систем, суваг, түүрэх систем, борооны усны менежмент; Ус хэмжээх технологийн хөгжүүлэх; Ус хашаагаа, ус түгээх үр ашигтай байгууламжийг бий болгох; Гүний усны сан, зилансистемийг дэвшиж, наас, мөс хайлсан усыг хураамжуулах замаар усны Нийтийг нэмэгдүүлох, гол мөрний усны түвшинийг зөхнүүлах байгууламж; Тоног төхөөрөмж; Хиймэл гүний ус хадгалах байгууламж,				<p>Ийнхүүлэсэн (flowback generated) усны хэмжээ (м³)</p> <p>7. Салгаж шалгаруулсан (discharged) & буман ийнхүүлэсэн (injected) & дажин боловсруулсан (recycled) усны хэмжээ & Салгаж шалгаруулсан усны Ихгүрүүстөрөгчийн агууламжийн залж хувь (hydrocarbon content in discharged water) (%)</p> <p>8. Суурь үзүүлэлттэй ларыгуулахад хөрсний болон гадаригын усны Чинир нуудсан гидравлик ан цэмын тийбэйн (hydraulic fracturing sites) хувь (%)</p> <p>9. Үйл ажиллагааны янзал, алтингласан НИЙТ цөвэр усны хэмжээ (м³)</p> <p>10. Нэгж бүтээгдэжүүл үйлдвэрлэхэд зориуулсан усны хэрэглээ (м³)</p>	Лаборатори усны бохирдлыг хийнэдэг.		Тогтвортой сав газрын усны хувь саарлын бунаог усны хэрэглээ	

Үйл ажиллагаа	Жийзээ	ТХЭ-үүд, узуулсан түүд	Үр үеээг хэмжих үзүүсч шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглагч боломжийн шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босло/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгацуулжт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүром журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
5.1.2 Ус дахин боловсруулж (recycling) байгууламжууд	Уламжлалт бус эргээр ус дахин ашиглаж, байгууламж, дэш бүтэн бий болгох. Ус дахин боловсруулах систем, Уурхайд зингласан усыг дахин боловсруулах, Саврал ус дахин ашиглак технологи Ус дахин боловсруулах системүүд, Бөхирдний замой/шугамаас үерийн усыг тусгавраах, зориулааттай усийтуулак сүлжээ бий болгох	6.1, 6.2; 11.1	1. Гөсөл хөрөжжүүлийн өвлих (if applicable) ба дараах жилийн үзүүлэлтүүдийн усны хэрэгжээс (м3) 2. Нийт усны хөрөлжүүнд дахин боловсруулсан/цөврүүлж лстин усны залэх хувь, хэмжээ (м3 and %) 3. Ус дахин боловсруулсанас үүдэлгэй жилийн усны хичилт (төгрөг) 4. Эргүүрж дахин ашигласан усны хэмжээ (м3)	1. Тогтвортой, үр ашигтай усны дээрээгээг дэмжжээ хэд бүртгүүс үзүүлэлтэйгээр үндэсний цэвэр усийн холбогдсан хүчиний тоо (#) 2. ХХЯ бууралт(СО2e and %) 3. Бөхирдлын хэмжээ буурсан байдал (бөхирдлийн агууламж, м3/д)	Хаятдал усны 80 түүнчээ дээш хувийн шөөрүүлэл	Төслийн/санхүүжилтийн ижмээ: Усны аудит/үзүүлэлтний тайлан, сүүлийн 2 жилийн усны хэрэгжээний дата Төслийн/санхүүжилтийн идаарах: Усны аудит/үзүүлэлтний тайлан, сүүлийн жилийн усны хэрэгжээний дата Үзүүлэлтний аргачлал: ТоC-ийн ХХЯ бууралтын тооцоолол, усны хэрэгжээний тайлан, усны жилийн хэрэгжээний тайланц барсон динамик бууралтын хэмжээ, усны аудитийн тайлан	ISO 46001:2019 (Усны ур ашгийн удирдлагын систем)	
5.1.3 Ус түгээх барьгаж байгууламж барих, ашиглаж	Хот, хөдөөгийн үндэсний болон ахуйн зориулааттай Ус хангаж байгууламжийн ашиглалтыг сайнхуулах Хот, хөдөөгийн Ус хангаж, ариуттах татуурмын байгууламжийн ашиглалт, засвар	3.3; 6.1, 6.2; 11.1	1. Гөсөл хөрөжжүүлийн өмчийг ба дараах жилийн үзүүлэлтүүдийн үсэн хангаж (м3) 2. Төслийн дараа үндэсний цэвэр усанд холбогдсан хүчиний тоо (#)	1. ХХЯ бууралт(СО2e and %) 2. Нийт ашиг хүргэгчийн тоо, хүйсээр (#)	Зөвхөн орхийн усны хөрөлжүүнд зориуласан байна	Төслийн/санхүүжилтийн ижмээ: Усны аудит/үр ценоочийн зорилтыг тусгасан үзүүлэлтний тайлан Төслийн/санхүүжилтийн идаарах: Усны аудит/үзүүлэлтний тайлан, нийтийн фиш/хангасан усны хэмжээ Үзүүлэлтний аргачлал: ТоC-ийн ХХЯ бууралтын тооцоолол,	ISO 24511 (Үндэсний ус, бөхирдийн үйлчилгээний холбоотой үйл ажиллагаас - Бөхирдийн хөтөлбөрийн менеджмент ба бөхирдийн үйлчилгээний үзүүлэлт)	

Үйл ажиллагаа	Жинээ	ТХЗ-ууд, узүүлэлтүүд	Үр нөхөн хэмжих үндэсний шалгуур, хэмжих узүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалгуур, хэмжих узүүлэлтүүд	Босго/ шаагуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
гремийн төслийн хүрээнд (ХАНСЕТ); инженерийн байгууламжийн болгох, борсны ус зайнтулах, хийхдэг сүрээ, худалдан уулзваар бий болгох, борооны усны шийдвэрүүлах байгууламж барах, механик аргаар элсийн хавх, сарёолж үүстэх, борооны усны танх буусуу нешигийн сав, ариутгыг, агааржуулалтын насос, мембранный фильтр, хэлдвэрүүлийн байгууламж, хот цагаан түншний төхөөрөмж, бисцентрический centrifuges (эртгэлдүүр), вакум шүүгч, фильтр шахатч, усны чөвөрийн лабораторийн тоног төхөөрөмж, ус хэмжийн тоног төхөөрөмж;								

Үйл ажиллагаа	Жишээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийгэг хэмжих ухааны шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашиглах боломжийн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шилгүүр (Индикаторын)	Баталгаажуулэлт	Хөхбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөхбогдох олон улсын төвшөөрөгжсөн стандарт
5.1.5 Бөхир үс цүргүүлах, зайдуулах байгууламж барих, үйл ажиллагаа явуулах, тухайнбайх хаягдах үс болон бөхир үс цүргүүлах, хадгалах сүүжээ бий болгох, цэвэршүүлэх, боловсруулэх, зайдуулах шулам, байгууламж, үйлдвэр барих, етег ба лаг извэрийх байгууламж, биогаз үйлдвэрийх байгууламж барих, бордооны үйлдвэр барих, тунадасгүйцүүлэх байгууламж барих, үс хэмжих ухаалаг төхөөрөмжүүд нэвтрүүлэх;	Хот болон хедеө орон нутагт бөхир үс цүргүүлах, зайдуулах шугам барих, үйл ажиллагаа явуулах, тухайнбайх хаягдах үс болон бөхир үс цүргүүлах, хадгалах сүүжээ бий болгох, цэвэршүүлэх, боловсруулэх, зайдуулах шулам, байгууламж, үйлдвэр барих, етег ба лаг извэрийх байгууламж, биогаз үйлдвэрийх байгууламж барих, бордооны үйлдвэр барих, тунадасгүйцүүлэх байгууламж барих, үс хэмжих ухаалаг төхөөрөмжүүд нэвтрүүлэх;	3.9; 6.2; 6.3; 11.1, 11.3, 11.6; 14.1; 15.1	1. Цэвэршүүлж, зайдуулсан бөхир үсны хийнхийн хувь, хэмжээ (м3 болон %) 2. Бөхирдлийн хэмжээ буурсан байдал (бөхирдлийн шалтгаалж, мг/л) 3. Үс бөхирдуулсны төмбөр, жижээр (тегрэг)	1. ХХЯ бууралт (CO2e and %)	Шавьдрлага хантасан ариун шөрнийн байгууламж на хөхбогдох байт	Төслийн/санхүүжилтийн нийне: Усны аудит/үр чөлөөний зорилтыг тусгассан үнэлгээний тайлан Төслийн/санхүүжилтийн нийдээ: Усны аудит/үр чөлөөний зорилтыг тусгассан үнэлгээний тайлан, хаягдах усны цэвэршүүлэсэн нийт хэмжээ Унэлгээний аргачлал: ТоC-ын ХХЯ бууралтын тооцоолол, усны хэрэглээний тайлан, усны хийнхийн хэрэглээний тайлан орсон динамик бууралтын хэмжээ, усны аудитын тайлан	ISO 24512 (Үндэснүүд, бөхир үсны үйлчилгээний хөхбогдох үйл ажиллагаа - Үндэснүүд үсны хангамжийн менежмент ба унаны үсни үйлчилгээний үнэлгээний давар)	
5.1.6 Үс хэмжнэлт, хяналтын байгууламж барих, ашиглалтаа оруулах	Үс алданж Мэдээрдгүйсны тоолуур, хянах байгууламж, эзлэх засгийн алдагдлыг тооцоолож (усын төлбөр)	6.4; 11.3; 14.2, 14.3; 15.1	1. Жидл хэмжэсийн нийт үсны хэмжээ (m3 and %) 2. Усны хэмжнэлт, хяналтыг сайжруулсанас үүдэгдэй жилний заралын хэмжэлт (MNT)	1. Нийт ашиг хүргүүллийн тоо, хүйсээр (#)	Цэвэр үсны нийт болон хэрэгжүүлийн хамаарал	Төслийн/санхүүжилтийн нийне: Сурье үнэлгээ Төслийн/санхүүжилтийн нийдээ: Жижигийн тайлан Унэлгээний аргачлал: ТоC-ын ХХЯ бууралтын тооцоолол, сурье үнэлгээ, жижигийн	Wat 02 усны хяналт-ВРЕЕЛМ	

Үйл жолдама	Жийлээ	ТХЭ-үүд үзүүлэлтүүд	Үр жилэгжмийн үзүүсэн шалгур, жижиг үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боловчтой шалгур, жижиг үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индика- торын)	Беталгамскуулант	Хөлбөгдх үүжиний болон салбарын дүрэм хурам, стандарт	Хөлбөгдх олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
	Усны чанар, болон тохион үзүүлэлтүүдийг хянах ухаалас цахны системийг нэвтрүүлж Ус алдалтыг мэдрдэг усны хөмжлигийн төхөн төхөөрөөж суулгах, ласир үйличилгээ хийх, үйнчилгээ үзүүлж:					усны хөргөлжиний үзүүлээ, тайлан		
5.1.7 Үер хамгаалалт МИИ байгуулам ж. АЭД бүтцийг барьж зынглията д оруулах	Үернийн байтуулаж болон үсжилтийн дэд бүтцийн байгууламж барах, үйл жилийгээ явуулж; Үерээ хамгаалах, дадан барил, үйл жилийгээ явуулж, үйличилгээ үзүүлэх Гадарлын усны хөмжлигийн хянах, дигитал тохион мэдээлэл цуглуулах, ширижлэх техеөрөөж, хаягдах усанд мониторинг хийх Программ хангамж	3.3, 3.9, 3.d; 6.4, 6.5, 6.6, 6.b; 11.1, 11.3, 11.5; 14.1, 14.2, 14.3; 15.1	1. Үерний осол аварын тоо (#) 2. Үерний усны осолд өргөсөн хүний тоо (#) 3. Үерний усны ослоос үзүүлтэй эдийн засгийн тарз хохирол (MNT)		Үернийн мастер төлөвлөгөөт эй билж	Төслийн/санхүүжилтий н нийн: Үерний аюултын сууре үзүүлээ Төслийн/санхүүжилтий н дараа: Жилний гүйцэтгэлийн тайлан Үзүүлэгээний аргачлал: ТөС-ийн ХХК Бууралтын тооцоолол , үерний осол ба түүний срээдэлийн талзарх тайлангууд, нөхөндийн үзүүлэгээний програмын хангамж, мэдээллийн систем	Дэлхийн Барууны Группийн Байгаль орчиш, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын удирдамж, 2007 он. (б) Хог хаягдалийн менежментийн байгууламжийн байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын заавар;	

Үзүүлэлтний нийтийн хаалгын төслийн хувь	Жилүүс	ТХЗ-ийн узацга түүд	Үр нийтэг хэмжээ үзүүлэлтний шалгуур, хэмжээ узацга түүд	Нийтэгээр ашиглагч боловсруулж боломжтой шалгуур, хэмжээ узацга түүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын нийтийн хаалгын төслийн хувь)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
5.1.6 Усаалгаатай тээврийн тариваланги ийн (поп- фарм) усалгаатай дээр бүтэчинийг барыж байгуулах, зинглах	Усаалгаатай газар тариваланд зориулсан усан дээр бүтэчинийг бариж байгуулах, үйл ашиглагах явуулах, тухайлбал: усалгаатай систем, усам хамгамж, бохирын шугам, бохир замнуулах хөөлөй, үерийн дамин барих г.м.; Усаалгаат газар тариваланд зориулсан усалгаажуулалтын систем барих, сууриннуулах, үйл ажиллагаа явуулах, ясныр үйлчилгээ хийх, үерийн хяналтын хэмжигүй, бохир ус замнуулах систем бий болгох;	3.9; 6.4, 6.5, 6.6, 6.b; 11.5; 14.1, 14.2, 14.3; 15.1	1. Усаалгаатын дээр буюутай боловсронгуй (малын бус) газар таривалангийн тээврийн хэмжээ, м2 2. Жилд хэмжэсон усны хэмжээ (м3 болон %) 3. Жилийн зордлын хэмжэлт (тэгрэг) 4. Нэгж бүтээгдэхүүнд зарцуулсан усны хэмжээ, м3		Газар таривалангийн и усалгаажуулалтад ашиглалсан усны хувь ба динамик хэмжээ		Дэлхийн Банкны Группийн Байгаль форчн, эрүүл мэнд, аюулгүй байнжийн удирдамж, 2007 он. Хөг хаягдлын шөнөнжентийн байгууламжийн байгаль форчн, эрүүл мэнд, аюулгүй байнжийн замжар;	

5.2 ХОГ ХАЯГДАЛ

5.2.1. Мал бытгэя, мак боловсруул лах үйлдвэрүүд -нан органик хог хаягын төслийн хаалгын төслийн хувь	Мал наадагчаа, мак боловсруулах үйлдвэрүүдийн органик хог хаягдлыг байгаль форчнаа серег Нельвегүйгээр цуглуулах, тээвэрээх машин, тоног төлөөрөмж, хогийн сар бүхий	3.9; 6.3 8.2:	1. Дэхин боловсруулах байгууламжийн цуглуулсан/тээвэр-дэж ирсэн үйлдвэрний хог хаягын хувь/хэмжээ (м3)	1.Үйлдвэрлэлийн хог хаягын наалеевеэр хохирч, изэрэгсэн хувийн тоо, хүйсээр 2. Хог хаягыг цуглуулах, тээвэрээснээр бууруулсан хүзүүжийн хийн хэмжээ	"Хог хаягдаа, дайвар бүтүүнчлэхүү и, үйлдвэрчийн аюултай хог хаягдлын менежментэ д ВАТ лавлах	Төслийн санхүүжилтийн эмнэг Сүүрь уяалгээ/хог хаягдлын аудит Төслийн санхүүжилтийн дараа: Жилийн тайлан Үзүүлгээний стандарт/хэрэгжүүлэл: ТОС ХОЛБОО emission/in fact	Хог хаягдлын тухай хууль	
--	--	---------------------	---	---	---	---	-----------------------------	--

Үйл жүзүүлэхэд төлөвлөх жүйэ	Жүйээ	ТХЗ-үүд, ууруулалт түүрүүд	Үр вэлэгж хэмжих учасны шалтуур, хэмжих үүрүүлгүүд	Нэмэлтээр ашигдах боловсруулж хийгдэх шалтуур, хэмжих үүрүүлгүүд	Босго/ шалтуур (Индиви- даторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үүдсэн болон салбарын дүрэм хурам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Цуглуулах, тээвэрлэх	ХЭМЧИЛГЭЙ ТЕХНОЛОГИ ИЗВАРУУЛЭХ			3. Хог хаягын тээвэрлэгтийн боловсруулжийн зардал	(BREF)-ийг төвлөржжийг дагах, мердэх, ниийцүүлэх Байгаль орчны, агаар, усанд үзүүлэх бодирдлын хэмжээ BAT(BREF) - нийн хог хаягын ягааргүй боловсруулах техникиг (эрэв мердэх боловсруулж бол)-д туссан BAT- AEL-ийн түвшинээс хэтрэхгүй байн	calculation tool Техник эдийн засгийн үнэлгээний тайлан, Байгаль орчны надаалын үнэлгээний тайлан, байгаль орчны менежментийн төвлөржжөө		
5.2.2 Мал боловсруул лах үйлчилгүү ний органик хог хаягдлыг дахиин боловсруулах, дахиин ашингах, бордоо, био түлш, хий үйлдвэрлих	Мах нядалгааны Газар, мах боловсруулах үйлчилгүүдийн органик хог хаягдлыг дахиин боловсруулах, дахиин ашингах, бордоо, био түлш, хий үйлдвэрлих	3.9; 6.3 8.2;	1. Зохистов тээвэрлэгдсэн үйлчилгүүийн хог хаягдлын хэмжээ 2. Мал нядалгааны газар, мак боловсруулах үйлчилгүүдийн төвлөрсөн болон ил задгай хог хаягдлаас үүсэх органик хог хаягдлыг буураат 3. Төвлөрсөн болон ил задгай мак боловсруулах үйлчилгүүдийн органик	органик хог хаягдлыг эх үүсвэрт нь Англияан, тусла нь Цуглуулах	Төслийн сахижуулжилтийн сүнэ: Суурь үнэлгээж хог хаягдлын аудит Төслийн сахижуулжилтийн дарааг: Жилийн тайлан Үнэлгээний арга аргачилал: Техник эдийн засгийн байдалын үнэлгээний тайлан, Байгаль орчны надаалын үнэлгээний тайлан,	Хог хаягдлын тухай хууль		

Үйл ажиллагаа	Жинээс	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийгмийн хэмжийн шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашигах боломжтой шалгуур, хэмжийн үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
			хог хаягдлаас ялгарах хүчээндийн хийн бууралт. 4. Дахин боловсруулсан хог хаягдлын эзмийз (тн)			Бийгаль орчны менежментийн төвлөгөө		
5.2.3 Барилгын хог хаягдлыг ангилан боловсруулж ах	Барилгын хог хаягдлыг ангилах, боловсруулж машин тоног төхөөрөмж нийвортлох, худалдан авах, засварын болов угсралтын үйлчилээ	6.3, 6.6; 9.4; 12.4, 12.5; 13.1; 15.1	1. Зохиц өөвөр ангилсан/дакин боловсруулсан боловсруу улсан барилгын хог хаягдлын хувь/хэмжээ 2. Хүчээндийн хийн бууралт (tCO_2) 3. Төвлөрсөн болон тадгай хогийн цаг дахь барилгын хог хаягдлын бууралт (тн)			Төслийн санхүүжилтийн өмч: Суурь үзүүлэг/хог хаягдлын зуант Төслийн санхүүжилтийн дараал Жилийн тайлан Унзагзоний стандарт/хэрэгсэл: ТоС Холбооны ХХЯ-ын тооцоолол Техник эдийн засгийн үзүүлэлтний тайлан, Байгаль орчны налеөлийн үзүүлэлтний тайлан, Бийгаль орчны менежментийн төвлөгөө	Хог хаягдлын тухай хууль Барилгын хог хаягдлыг цөвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, даснаа боловсруулах, сэргээн ашиглах, устахаа, булашах журам	
5.2.4 Үйлдвэр, эж ахуйн болон ахуйн хог хаягдлыг дахин ашигдах, дахин боловсруулж ажлысэн үйлдвэрэл, худалдаа, чийгчилгээ хөгжүүлэх. Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, нөхөн сэргээх тоног төхөөрөмж	Материалын (метали, кувашар, шин, цаас, цахилгийн барыг) -ыг дахин ашигдах, дахин боловсруулахыг ажлысэн үйлдвэрэл, худалдаа, чийгчилгээ хөгжүүлэх. Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, нөхөн сэргээх тоног төхөөрөмж	6.3, 6.6; 9.4; 12.4, 12.5; 13.1; 15.1	1. Бавталь орчны эзлэх аргын дахин боловсруулж, дахин ашигласан, нөхөн сэргээж хог хаягдлын хэмжээ (тн) 2. Зарлаг хэмнэлт (тэгрэг) 3. Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, дахин ашигласан, сэргэснээр хүчээндийн хийн буурах хэмжээ (%) 4. Шинээр бий болсон ногоон ажлын байрны тоо (#)		Агуулгүй хог хаягдлын үйлдвэрлэс и материалын заравшийн мянганы үйлдвэрээд, үйлдвэрийн ин процессийн шатны түүхийн эднэг орлох хөрдөгч	Төслийн санхүүжилтийн өмч: Суурь үзүүлэг/хог хаягдлын зуант Төслийн санхүүжилтийн дараал Жилийн тайлан Унзагжийн стандарт/хэрэгсэл: ТоС Холбооны хүчээндийн хийн тооцоолол, Техник эдийн засгийн үзүүлэлтний тайлан, Байгаль орчны налеөлийн үзүүлэлтний тайлан,	Хог хаягдлын тухайн хууль	

Үзүүлэгч	Жирээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжих үндсэн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашиглагч боломжийн шалтуур, тэмцэх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвхөөрөгдсөн стандарт
	антигулах, тийшгэрлих				туухна эд болох; аюулгүй хог хаягдвар хийсэн материал, хөөрөөч түүчин эд шийт цуглуулсан хог хаягдлын 50%-наас дошигүйг (жинтийн хувьд) эзлэх	байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө		
5.2.5 АШИГЛАЛТАС ас гарсан тээврийн хэрэгслийн задлах, ангилах, дахины боловсруулж ах	Ашиглалтас гарсан тээврийн төрөглийн задлах, антилах, дахины боловсруулах тоног төхөөрөмжийн үйлдвэрлэл, инфогуулэлт	6.3, 6.6; 9.4; 12.4, 12.5; 13.1;	1. Автомашны хог хаягдлыг зөхвистэй цуглуулж, салгасан (ти) 2. Хүтэмжийн хбин цагаруулалтыг бууруулсан (%)			Техникийн здийн застийн үзүүлэгээний тайлан, Байгаль орчныцаа налаадлах байдлын нарийвчилсан үзүүлэгээний тайлан, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, инфогуулэх бүргэжүүлж, тоног төхөөрөмжийн төхийн тодорхойлолт, сертификат	Хог хаягдлын тухай хууль	
5.2.6 ҮЙЛДВОР, худалдаа, ахуйн хог хаягдлыг цуглуулах, тээврэлэх	Хог хаягдлыг эх үүсвэрт нь антилан ёхигах хогийн сав, уут тийнгүүлэх, хог хаягдлыг эх үүсвэрт нь антилан юлах, тээврэлэх машин, тоног төхөөрөмж	6.3, 6.6; 8.4; 9.4; 12.4; 15.1	1. Хог хаягдлыг эх үүсвэрт нь антилан, цуглуулж, тээврэлэсэн брхийн тоо, хувь 2. Хог хаягдал цуглуулах, тээврэлэхийн харьшангуй үр ашиг (өмнөх жилтэй харьшуулахад)	эх үүсвэрт нь антилан хог хаягдлыг дахин ашиглак болон эзвэл дахин боловсруулах зорилгоор	Техникийн здийн застийн үзүүлэгээний тайлан, Байгаль орчныцаа налаадлах байдлын нарийвчилсан үзүүлэгээний тайлан, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, инфогуулэх бүтээгдэхүүн, тоног	Хог хаягдлын тухай хууль Ахуйн хог хаягдал тээврэлэхэд тавигдах ерөнхий шаардлага (MNS 5344:2011) Авто тээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих		

Үйл ажиллагаа	Жинээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжээ, үнэсэн шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Ниймжүүзөр ашигдах болон хамгийн шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журмын стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
	Инжигүүзэх, хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх үйлчилгээ үзүүлэх		3. Хүлэмжийн хийн яг гаралтыг бууруулах тооцоо, жинээс; 4. Тээврийн үйлчилгээнд байгаль орчинд зэлтэй, цахилгаан, холынг тээврийн хэрэгслэнийн эзлэх хувь 5. Хог хаягдлыг ангинлан ягах, цуглуулах, тээвэрлэх давтамж, хувцарь 6. Ядуу врх, врх толгойнсон замягтэйчүүдийг хамруулсан байдал		Тусла нь цуглуулах	Техеөрөмжийн техникийн тодорхойлолт, сертификат	Шавардлага (MNS 4598:2011) Авто тээврийн хэрэгслийн техникийн үйлийнгээ, засварын тогтолцоо, төвөрхийлөлт (MNS 4601:2011)	
5.2.7 Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, дахшан ашиглаж, энгилэх зориулалттай төхөөрөмж, барилга	Хог хаягдлыг дахин боловсруулах, дахшан ашиглаж, энгилэх зориулалттай төхөөрөмж, барилга	6.3, 6.6; 8.2; 12.4; 15.1	1. Антилох хог хаягдлын хэмжээ 2. Төфөлөрсөн цог дох хог хаягдлыг бууролт 3. Хүчмийн хийг бууруулах тооцоо 4. Нийт огоож хүртээн хүчиний тоо, хүйтээр		Төслийн санхүүжилтийн ёмне: Суурь унзагч/хог хаягдлын аудит Төслийн санхүүжилтийн дарац. Жишийн тайллан Унзагчийн арга аргачлал: MS Техник эдийн засгийн үнэлгээний тайллан, Байгаль орчны эдийн засгийн үнэлгээний тайллан, байгаль орчны менежментийн төслийнгээ, инйилүүлах бүтээгдэхүүн, томог төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолт, сертификат FA Алагуулалт/Чөлөөлжийн тооцооны хэрэгсэл	Хог хаягдлын тухай хууль		

Үзүүлэгч	Жинхээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр чадаогчын үүсээн шалтуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашигах боломжийн шалтуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босго/ шийнгуур (Индикаторын)	Баталгаануулж	Хөлбөгдөх үүдэсний болон салбарын түрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсад зөвшөөрсдсэн стандарт
5.2.8 Үйлдвэр, худалдаа, ахуйн аюултай хог хаягдлыг (шахин хог хаягдлыг оруулах) шалтуулах, түүврийн машин, Механикын инструментүүдэх, аюултай хог хаягдлыг хадгалах, цуглуулах, төвэрэлэх тусгай зориулалтын машин, Механикын инструментүүдэх, аюултай хог хаягдлыг хадгалах, цуглуулах, төвэрэлэх үзүүлэгчүүүдэх	Аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэрт нь ангилах, хадгалах, цуглуулах, төвэрэлэх тусгай зориулалтын машин, Механикын инструментүүдэх, аюултай хог хаягдлыг хадгалах, цуглуулах, төвэрэлэх үзүүлэгчүүүдэх	6.3, 6.6; 8.4; 9.4; 12.4; 15.1	1. Баягаль орчин, хүний эрүүл мэндэв серег наадагчийн зохиц бэсөр ангинсан, хадгассан, цуглуулсан, тээвэрлэсэн аюултай хог хаягдлын хувь, эзлэх хувь. 2. Аюултай хог хаягдлаас ялгарах хүлэнжийн хийг буураат		Тусгай заажеерлэлтийн компанийн хийх (БОАДЯ)	Төслийн санхүүжилтийн эмнэлэг Суурь унэлгээ/хог хаягдлын аудит (үйлдвэрийн хог хаягдлын хэмжээ, аюултай хувь, дахингүй боловсруулсан хувь) Төслийн санхүүжилтийн дараа: Жилний тайлан Узлагданыйн арса аргачдал: Техник эдийн засгийн үзүүлэгчийн тайлан, Байгаль орчини унолгээний Нарийничилсан тайлан, байгаль орчини менежментийн төлөвлөгөө, индийгүүлэх бүтээгдэхүүн, томог тахеөрөмжийн төхөнчийн тодорхойлолт, гарчиглээ”	Хог хаягдлын тухай хууль, МУ-ын Засгийн газрын 2018.05.02-ны едрийн 116 тоот тогтоол,	
5.2.9 Үйлдвэр, аж ахуйн болон ахуйн аюултай хог хаягдлыг (шахин хог хаягдлыг оруулахаа) нөхөн сэргээх, байгаль орчинд залтэй аргаш шатаах зориулалттай тоног тахеөрөмж үйлдвэрлэх, инбитүүрэлт	Аюултай хог хаягдлыг дахин боловсруулж, нөхөн сэргээх, байгаль орчинд залтэй аргаш шатаах зориулалттай тоног тахеөрөмж үйлдвэрлэх, инбитүүрэлт	6.3, 6.6; 9.4; 12.4, 12.5; 13.1; 15.1	1. Аюултай хог хаягдлын хэмжээг стандартын дагуу дахин боловсруулж, дахин ашигласан. 2. Нийт өгөөж хүргэсэн хүний тоо, хувьсээр 3. Аюултай хог хаягдлын хүлэнжийн хийг буурах тоошоо		Улсын хог хаягдлын жагсаалтад аюултай хог хаягудал гэгдэх тодорхойлж, оруулж	Техник эдийн засгийн үзүүлэгчийн тайлан, Байгаль орчинд аялалын байдлын Нарийничилсан үзүүлэгчийн тайлан, байгаль орчини менежментийн төлөвлөгөө, индийгүүлэх бүтээгдэхүүн, томог тахеөрөмжийн төхөнчийн тодорхойлолт, сертификат	Хог хаягдлын тухай хууль, МУ-ын Засгийн газрын 2018.05.02-ны едрийн 116 тоот тогтоол,	

Үйл ажиллагаа	Жинээ	ТХЭ-үүд, улсын түүд	Үр нийтгэг хэмжэх унисын шалгуур, хэмжэх үзүүлэлтүүд	Нийтийн шалгуулалт болон хотын шалгуур, хэмжэх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдөх үзүүлэвийн болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
дахин боловсруулж аж								
5.2.10 Эмнэлгийн хот хаягдлыг эх үзүүртэй энгилж, хадгалах, хадгалах, цуцлуулах, тээвэрлэх тусгай зориулалтын мэшин механикын видүүлүүх, эмнэлгийн хот хаягдлыг хадгалах, цуцлуулах, тээвэрлэх, үйчинчлэгээ үзүүрүүх	Эмнэлгийн хот хаягдлыг эх үзүүртэй энгилж, хадгалах, хадгалах, цуцлуулах, тээвэрлэх тусгай зориулалтын мэшин механикын видүүлүүх, эмнэлгийн хот хаягдлыг хадгалах, цуцлуулах, тээвэрлэх, үйчинчлэгээ үзүүрүүх	6.6; 12.4;	1. Тусгай зөвшөөрөлтэй компаниар эхийн журмын дагуу цуцлуулж тээвэрлэсэн эмнэлгийн хот хаягдлын хэмжээ 2. Эмнэлгийн хот хаягдлаас ялгарах хүлээндэжийн хийг бууруулах тоошоо	Улсын хот хаягдлын жагсаалтад эмнэлгийн хот хаягдлыг тодорхойлж, оруулах	Төслийн санхүүжилтийн оюн: Суурь үзүүлэг/хот хаягдлын аудит (үйлшэрэлээний хот хаягдлын хэмжээ, наслеолал, ертсэй хэсэг) Төслийн санхүүжилтийн дараа: Жилний тайллан Улсын төслийн аргачилал: Техник эдийн засгийн үзүүлэлтэй тайллан, Байгаль орчны үзүүлэлтэй нарийвчилсан тайллан, байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөө, наслуулж, тоног төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолт, тодорхойлсон бүтээгдэхүүн	Хот хаягдлын тухай хууль		
5.2.11 Эмнэлгийн хот хаягдлыг дахин боловсруулах, дахин энгилж, байгаль орчны эзлэх шатваах, хандваргүйжүүлах, тоног төхөөрөмжийн бүтээгдэхүүн, уйлдвэрлэх	Эмнэлгийн хот хаягдлыг дахин боловсруулах, дахин энгилж, байгаль орчны эзлэх шатваах, хандваргүйжүүлах, тоног төхөөрөмжийн бүтээгдэхүүн, уйлдвэрлэх	6.6; 12.4;	1. Тусгай зөвшөөрөлтэй компаниар эхийн журмын дагуу дахин боловсруулж, успасар эмнэлгийн хот хаягдлын хэмжээ 2. Эмнэлгийн хот хаягдлаас ялгарах хүлээндэжийн хийг бууруулах тоошоо	Улсын хот хаягдлын жагсаалтад эмнэлгийн хот хаягдлыг тодорхойлж, оруулах	Техник эдийн засгийн үзүүлэлтэй тайллан, Байгаль орчны наслеолех байгалийн нарийвчилсан үзүүлэлтэй тайллан, байгаль орчны менежментийн төвлөвлөгөө, наслуулж бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийн техникийн	Хот хаягдлын тухай хууль		

Үйл ажилдагч	Жингоо	ТХЭ-үүд, узүүлэлтүүд	Үр нийөгжлийнхүүсэн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нийзэлжор ашиглах болон нийтийн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулж	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсаад зөвшөөрөгдсөн стандарт
						тодорхойлж, сертификат		
5.2.12 Бие засах газар, бохирын савын хог хийгдлиг шалтуулах, төвөөрөх, зайдуулах	Байгаль орчны залтэд бөхир ус борол, цуглдуулах, тээвэрлэх, сайдуруулсан жорлонгийн томог төхөөрөмж, машин нийтийн тохижуулж	6.3, 6.6;	1. Цуглдуулж тээвэрлэсэн шангийн хог хийгдлийн хэмжээ, м3 2. Нийт төгөж хүргсэн хүний тоо 3. Нүхэн жорлонгийн сайдуруулсан жорлонгоор сольсон тоо, хоногс			Төслийн санхүүжилтийн эмне: Суурь үзэлтэй/хог хийгдлийн аудит Төслийн санхүүжилтийн дараал: Жилийн тайлан Унзагзэний арга аргачлал: Техник эдийн засгийн үзэлтэй/хог хийгдлийн ижрийвчилсан тайлан, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, нийтийн бүтээгдэхүүн, томог төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлж, гарчныгээ	Архутгал, татуургын тухай хууль	
5.2.13 Аргутгалын төвөт төхөөрөчийг болтийн нийтийн зам, худалдан авалт, хотын болон хөдөө орон нийтийн зам, хадшлагыг цөвэрлэх	Угаа бага хялгаруулдаг, цахилгаан болхи нийтийн цөвэрлэгжийн машин, төвөт төхөөрөмжийн худалдаа, импорт, засвар үйлчилгээ	3.9; 6.3 8.2	1. Хотын орчныг извэрлэх машин, томог төхөөрөмжийн тоо (#) 2. Цэвэрлэх, арчилж тордоон зам талбайн хэмжээ, м2 3. Цэвэрлэх, арчилж тордоон явган хүний зам талбайн хэмжээ, м2 4. Нийт яланхийг хүргсэн хүний тоо, хүйссээр			Төслийн санхүүжилтийн эмне: Суурь үзэлтэй/хог хийгдлийн аудит Төслийн санхүүжилтийн дараал: Жилийн тайлан Унзагзэний арга аргачлал: Техник эдийн засгийн үзэлтэй/хог хийгдлийн ижрийвчилсан тайлан, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, нийтийн бүтээгдэхүүн, томог төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлж, гарчныгээ	Хог хийгдлийн тухай хууль Ахуйн хог хийгээд тээвэрээлэд тавигдаж срэгийн шаардлага (MNS 5344:2011) Авто төвийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих шаардлага (MNS 4598:2011) Авто төвийн хэрэгслийн техникийн үйлчилгээ, засварын тогтолцоо.	

Үйл ажиллагаа	Жинээр	ТХЗ-үүд, үзүүллийн түүд	Үр нээгээ хөмжих үндэснэ шалгуур, хэмжийн цүүрүүлжтүүд	Нэмэлтээр ашиглагч болбыгийн шалгуур, хэмжийн үзүүлжтүүл	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулжт	Хөлбөгдөх унисаны болон салбарын дүрэм, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсын эршүүцөргдсэн стандарт
						бутээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолт, гарчигээ	төвөрхийлөлт (MNS 4601:2011)	
5.2.14 Хог хягдмыг эх үүсвэрээр ийн бууруулах үйл ажиллагааг хөгжүүлэх	Боловсрол, сургалтын үйл вэжүүлэгээ, техникийн тусламжаад, зөвлөх үйлчилгээ	9.4; 12.4, 12.5, 12.8; 13.1; 15.1	1. Хог хягдлыг бууруулахтай хөгжөөний мэдлэгийг нэмэгдүүдэлж, бууруулах 2. Нийт яланхийлж хүчиний тоо (#) 3. Сургалтын царваа хот хягдлын менежментийг изогтуулсан хувьж ахуйн ногийн тоо (#)			Төслийн санхүүжилтийн оюун: Суурь үнэлгээ Төслийн санхүүжилтийн дараа: Жилийн тайлан	Хог хягдмын тухай хууль	
5.2.15 Бордооны байгууламж	Синтетик бордоог срияж зориулалтадаар үйлдвэрлэгж, ахуйн хөргөлгүйн ашиглагах органик бордооны үйлдвэрээл, үйлчилгээ, худалдаа.	6.6; 12.4;	1. Бордоо боловсруулжад ашигласан хог хягдлын хэмжээ 2. Улсын стандартын бордооны хэмжээ 3. Хүчинийн хийг бууралт	Стандарт, шаардлагатай хангасан бордооны үйлзвэрээд		Төслийн санхүүжилтийн оюун: Суурь үнэлгээ Төслийн санхүүжилтийн дараа: Жилийн тайлан Унитээний арга аргачилал: Техник занын засчилж үзэлгээний тайлан, Байгаль очижил нийеелдэх байдлын нарийвчилсан үзэлгээний тайлан, байгаль очижил менежментийн төлөвлөгөө, нийтийн бутазгахүүн, тоног төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолт, сертификат	Хог хягдмын тухай хууль, MNS 6507:2015 Компост бордоо, Техникийн шаардлага	

5.3 ХУУЧИН ХОГИЙН ЦЭГҮҮДИЙГ СЭРГЭЭН ЗАСВАРЛАХ

Үзүүлэлтийн анклавы	Жарилж ийн нийт шалтгаалалт	ТХЗ-ийн узаадын түүрүүд	Үр жилээг хөмөөх узаадын шалтгаалалт ийн түүрүүд	Нэмэлтээр ашигах боломжтой шалтгаалалт	Босго/ шалтгаалалт (Индивиду алт)	Баталгаажуулалт	Хөтөлбөгийн үзүүлэлтийн боловсруулж түүрүүд ийн түүрүүд	Хөтөлбөгийн одон усаад зөвлөсөргөдсөн стандарт
5.3.1 Хог хайлдлын цогцээс метан хий шугамуудын, эрчим хүч, дуламж үйлдвэрлэх тоног техникийн нийтийн үйлдвэрлэх	Төслийн хогийн цогцээс метан хий шугамуудын, эрчим хүч, дуламж үйлдвэрлэх тоног техникийн нийтийн үйлдвэрлэх	6.3 13.1	1. Хайлдлын цогцээ шугамуудын метан хийн хэмжээ 2. Хүлемжийн хийг бууруулалт түвшин 3. Уйлдвэрлэсэн орчны хүч, дуламжийн хэмжээ		Аюулгүй хог хайлдлын шугамуудын метан хийн хэмжээ дараогийн шатны үйлдвэрлэлд үйлдвэрлэлийн процессст анхан шатны түүхийн зийнт ордох хөөрдөгч түүхийн эд болов; аюулгүй хог хайлдлын шугамуудын метан хийн хэмжээ дараогийн шатны түүхийн эд болов; аюулгүй хог хайлдлын шугамуудын метан хийн хэмжээ дараогийн шатны түүхийн эд болов; аюулгүй хог хайлдлын шугамуудын метан хийн хэмжээ дараогийн шатны түүхийн эд болов; аюулгүй хог хайлдлын шугамуудын метан хийн хэмжээ дараогийн шатны түүхийн эд болов;	Төслийн санхүүжилтийн өмчийн Суурь үзүүлэлт Төслийн санхүүжилтийн дараж Жилний тайлан Үзүүлэлтийн организацийн Төслийн засгийн тайдлан, Байгаль орчны үзүүлэлтийн нарийчилсан тайлан, байгаль орчны иженчилгээний төлөвлөгөө, ижилүүлэх бүтээгдэхүүн, тоног техникийн төдөрхийн төрчилээ	Хог хайлдлын тухай хууль	

5.4 ЦАХИМ ХОГ ХАЛГДАЛ

5.4.1. Цахим хог хайлдлын шугамуудын хадгалалт техникийн хот хайлдлыг шугамуудын	Төрөл бүрийн электрон болон цахилгаван бараа, тоног техникийн хот хайлдлыг шугамуудын	6.3, 6.6; 9.4; 12.4, 12.5; 15.1	1. Шугамуудын дахин ашингласан, дахин ашингласан, экспортолсон, зохиц боор устажсан цахим хог хайлдлын хэмжээ, тонн		Тусгай зөвшөөрөлт ийн баях			
---	---	--	--	--	----------------------------------	--	--	--

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөөгч хэмжих үндсэн шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/шалгуур (Нацисаторын)	Баталгаануулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
ашиглах, дахин боловсруулж, устгах, экспортлох	хадгалах, тээвэрэх, дахин ашиглах, дахин боловсруулах, экспортлох, устгахад шавьрдлагатай тусгай тоног төхөөрөмжийн худалдан авалт, үйлчилээ		2. Хүзүүжийн хийн алгаруулалтыг бууруулсан 3. Гарч болж серег нөөчинийг бууруулах					

5.5 УУЛ УУРХАЙН ХОГ ХАЯГДАЛ

5.5.1. Уул уурхайн хог хаягдлыг цуглцуулах, хадгалах, тээвэрэх, дахин ашиглах, дахин боловсруулж, устгах, экспортлох	Алигасан моторын тос, хар тугалгыны аккумуляторын хаягдал, аккумулятор, химийн бодис, химийн тусгай штигэн, хүнд машин механизмын дугуй цуглцуулах, хадгалах, тээвэрэх, дахин ашиглах, дахин боловсруулах, экспортлох, устгах, булах - Тусгай зөвхөөрөлтөй аж ахуйн нийж	6.3, 6.6; 9.4; 12.4, 12.5; 15.1	1. Цуглуулсан, хадгалисан, тээвэрэлзэн, дахин ашигласан, дахин боловсруулсан, экспортолсон, устгасан, булсан уул уурхайн хог хаягдлын хэмжээ, тонн 2. Хог хаягдаас урьичилсан сэргийлох / Экспортолсон уул уурхайн хог хаягданы хэмжээ					
--	--	---------------------------------	---	--	--	--	--	--

6. ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ, АХУЙ

6.1. МАЛ АЖ АХУЙ БА ТҮҮНДХАМААРАЛТАЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАТАА